

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Гуманітарно-Педагогічний Факультет

УДК 378.091.12:005.73

ПОГОДЖЕНО

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Декан гуманітарно-педагогічного

Завідувач кафедри педагогіки

доктор педагогічних наук, доцент

Савицька І.М. Сопівник Р.В.
(підпис) (ПІБ) (підпис) (ПІБ)
2021 р. 2021 р.

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему: «Використання інтерактивних технологій як засіб розвитку творчих
здібностей студентів»

НУБІП України

Спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»
(код і назва)

Освітня програма «Педагогіка вищої школи»

(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна
(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

НУБІП України

Гарант освітньої програми

Доктор педагогічних наук, доцент
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Васюк О. В.

(ПІБ)

Керівник магістерської роботи

НУБІП України

д. ф. освіти/педагогіка
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Прохорчук П. С.

(ПІБ)

Виконала

Плоденко В. О.

(підпис)

(ПІБ студента)

НУБІП України

КИЇВ – 2021 НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Гуманітарно-Педагогічний Факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Соціальної роботи та реабілітації
Доктор педагог. наук, доцент Сопівник Р.В.
(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (ПІБ)
“ ” 20 року

ЗАВДАННЯ ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТУ Плоденко Владислави Олександрівни

Спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»
(код і назва)
Освітня програма Педагогіка вищої школи
(назва)
Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна
(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

Тема магістерської кваліфікаційної роботи: «Використання інтерактивних технологій як засіб розвитку творчих здібностей студентів» затверджена наказом ректора НУБіП

України від “ ” 20 р. № Термін подання завершеної роботи на кафедру
(рік, місяць, число)
Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: Методичні посібники, наукова література, навчально методичні посібники.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:
1. Сутність та класифікація інтерактивних технологій.
2. Схарактеризувати особливості інтерактивні технології як засіб демократизації навчального процесу.
3. Теоретично обґрунтувати, реалізувати проведення інтерактивного заняття «Життя – найкраща цінність»
4. Розробити практичні рекомендації щодо використання інтерактивних технологій як засіб розвитку творчих здібностей студентів.

Дата видачі завдання “ ” 20 р.

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи _____

Проходчук П.С.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Завдання прийняв до виконання _____

Плоденко В.О.

(підпис)

(прізвище та ініціали студента)

РЕФЕРАТ

Новітнє суспільство висуває нові вимоги до освіти, однією із яких є підготовка людей, спроможних приймати критичні рішення, знаходити способи спілкування в новому оточенні, які достатньо ефективно встановлюють нові стосунки у швидко змінюваній реальності. Активність, самостійність, творчість, здатність адаптуватися до стрімких змін – ці риси особистості стають найважливішими на сучасному етапі історичного розвитку, а їх формування потребує реалізації нових підходів до процесу навчання.

Мета розробки - визначити ефективність використання інтерактивних технологій під час викладання в професійно-технічних закладах освіти.

Активність, самостійність, творчість, здатність адаптуватися до стрімких змін - ці риси особистості стають найважливішими на сучасному етапі розвитку, а їх формування потребує реалізації нових підходів до процесу навчання.

Сучасні вимоги, визначені в освітніх стандартах, спонукають викладачів не тільки надавати студентам навчальну інформацію, а й навчити їх способів практичного застосування її у повсякденному житті. Реалізувати зазначені завдання покликана інтерактивна модель навчання.

Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

Що стосується самого поняття «інтерактив», то це слово запозичене з англійської («інтеракт» де «інтер» - це взаємний, «акт» - діяти).

Інтерактивний, таким чином, означає «здатний взаємодіяти або перебувати в стані бесіди, діалогу з чимось (наприклад комп'ютером) або кимось

(людиною)». Інтерактивне навчання – це, перш за все, діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія викладача та студентів, або студентів між собою. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної та активної взаємодії. Студент і викладач

виступають рівноправними суб'єктами навчання; педагог виступає в ролі організатора процесу навчання.

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної взаємодії всіх студентів. Це взаємонавчання

(групове, колективне, навчання у співпраці), де викладач і студенти є рівноцінними суб'єктами навчання. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання ролевих ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню вмінь і навичок, створенню

атмосфери співробітництва, взаємодії. Під час такого навчання студенти вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати зважені рішення.

З метою реалізації вищесказаного практикую впровадження інтерактивних технологій навчання, працюю над створенням можливостей для розвитку пізнавальних інтересів у студентів. Інтерактивні технології навчання дають можливість для взаємодії всіх, хто навчається, йде процес навчання у співпраці, в якому викладач і студенти є суб'єктами, пропонуються проблеми

для спільного вирішення, при цьому формуються у студентів уміння та навички, формуються навчальні та життєві компетентності, виробляється їх власні цінності, створюється атмосфера творчої взаємодії в навчанні.

Зміст

Вступ

5

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ІНТЕРАКТИВНИХ

ТЕХНОЛОГІЙ

9

1.1

Сутність та класифікація інтерактивних технологій

9 1.2. Особливості використання інтерактивних методів навчання на

заняттях

у ВНЗ

12

1.3 Методика проведення інтерактивних занять у ВНЗ

16 РОЗДІЛ II Практичне впровадження інтерактивних методів на заняттях у

вищій школі

22

2.1. Основні технології інтерактивних методів навчання

22

2.2 Використання інтерактивних технологій на матеріалах власного

педагогічного досвіду

29

2.3 Інтерактивні технології як засіб демократизації навчального процесу. 47

РОЗДІЛ III Організація проведення інтерактивного заняття

56

3.1

Технології проведення інтерактивного заняття « Життя – найкраща

цінність»

56

3.2

Результати проведення експерименту в НУБіП України

68

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

84 Вступ

НУБІП України

Традиційно духовний розвиток розглядали як розвиток творчих здібностей. Уміння творити допомагає людині позиціонувати себе в

швидкозмінному і постійно мінливому процесі світу, що є не лише умовою пристосування до неї, а й умовою її власного життя. У відкритому світі не

НУБІП України

можна чітко передбачити майбутнє, зараз є кілька потенційних шляхів розвитку, один знаходиться в ситуації постійного вибору, шукає найкраще рішення відповідно до умов життя та роботи. Тому безперервна освіта на всіх

рівнях має створювати умови для розвитку інтелекту та якості особистості, готувати її до життя та професійної діяльності. Розвиток творчої особистості

НУБІП України

студента, його творче спрямування відбувається під впливом суспільства, родини, друзів тощо, але в системі освіти реалізація цих завдань є важливою

складовою навчального процесу. Значною мірою це завдання вирішується за рахунок впровадження інноваційних технологій, серед яких важливу роль

НУБІП України

відіграли інтерактивні технології, що забезпечують взаємодію викладача та студента. Тому «суть інтерактивної технології полягає у навчанні через взаємодію всіх студентів». Інтерактивна технологія навчання найбільше

відповідає методам навчання, орієнтованим на людей. У процесі застосування інтерактивних технологій зазвичай моделюються реальні життєві сценарії,

НУБІП України

порушуються проблеми спільного прийняття рішень, застосовуються роліві при. Тому технологія інтерактивного навчання найбільше сприяє

формуванню в студентів умінь і навичок, розвитку особистісних цінностей, створенню атмосфери співпраці, творчої взаємодії у навчанні, чого важко

НУБІП України

досягти, використовуючи лише традиційні методи та технології навчання. Взаємодія не тільки виключає учасника навчального процесу від домінування над іншими людьми, а й виключає одну людину від думки про інших людей.

В інтерактивному навчанні студенти вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими, критично мислити та приймати мудрі рішення.

НУБІП України

Інтерактивна діяльність стала надавати таку важливу форму зрілої внутрішньої «я» «успішної ситуації», коли кожна молода людина може

сказати: «Я знаю, я можу!» Така заявка — лише початок роботи, бо викладачем одразу створив ситуацію «недостатку знань». За таких умов спілкування студент відчуває, що попереднього багажу знань йому замало,

необхідно поповнити свою базу для вирішення поставлених викладачем проблем. Відповідно, в науковій літературі існує й інша ситуація, яка називається «конфлікт розвідки». В одному реченні: «Я ще не знаю, мені потрібно це знати.» Через брак інформації студенти були переведені в режим пошуку. В інтерактивній системі домашнього завдання викладач відіграє роль

учасника пошукової діяльності, а не ведучого, який нав'язує єдино правильний шлях вирішення проблеми. У перспективному баченні інтерактивного навчання важливо не те, скільки студентів знають, а те, скільки вони навчилися і як використовуватимуть те, що навчилися. З огляду на це, специфічний зміст інтерактивного навчання включає дві речі:

- вибір і поєднання багатьох факторів як засіб оптимізації та саморефлексії;
- розпізнавання моменту, який вважається найкращим.

Питання завдання стимулює ентузіазм студентів, спонукає їх замислитися над матеріалами, які вони використовують, і подивитися на факти з різних сторін. Для дискусії викладач обирає важливе питання, яке важливе для молоді та її життя сьогодні та може викликати позитивні емоції.

У дискусії кожен має можливість подати власну версію та використати власний життєвий досвід та знання, щоб показати свою незалежність та індивідуальність. Цей об'єктивний метод мозкового штурму та пошуку рішень спонукає учасників проявити свою уяву та творчі здібності. Він забезпечує вільне висловлювання думок для всіх учасників, аналізує та покращує ідеї інших, а також допомагає знайти багато ідей та рішень.

Така форма роботи дозволяє набути навичок співпраці та оволодіти вмінням спілкуватися, говорити, активно слухати співрозмовників. Цей метод допомагає обговорити спірну тему. Це дає кожному учаснику можливість висловити свою думку, висловити різні думки з цього приводу, довести свою

Нпозицію або у будь-який момент перейти на іншу позицію, якщо вас переконать, і висунути більш переконливий аргумент. Вдалий підбір тем, найцікавіших кейсів, запитань можуть допомогти виховувати особистісні, професійні та громадянські якості студентів. Щоб ефективно

Нвикористовувати інтерактивні технології, викладачі повинні ретельно планувати свою роботу відповідно до теми та мети групи, а також не забувати про виховний вплив навчальних матеріалів. У будь-якому випадку найважливіше завдання викладачів — створити в групі творчу атмосферу, заохочувати до пізнання, поважати інтелектуальну силу студентів.

НВикористання технології інтерактивного навчання є особливою формою організації пізнавальної розумової діяльності. Однією з її багатьох пріоритетних цілей є створення комфортних умов навчання, створення атмосфери, яка сприяє співпраці, порозумінню та доброзичливості серед аудиторії, надання можливостей для реального впровадження персоналізованого навчання.

Н**У****В****І****П****У****К****Р****А****Ї****Н****И**
Вчені вважають, що творча діяльність студентів сприяє розвитку низки творчих якостей особистості:

Н**У****В****І****П****У****К****Р****А****Ї****Н****И**
-Самостійність вибору знань;
- старанний;
-Вміння бачити головне;
-Побачити схожість і відмінність

Н**У****В****І****П****У****К****Р****А****Ї****Н****И**
-Психологічна діяльність;
-Вибрати матеріали, необхідні для виконання конкретного завдання тощо.

Студенти мають удосконалювати свої навички: мислити, розуміти суть речей, розуміти думки і на цій основі вміти шукати потрібну інформацію, інтерпретувати її та застосовувати за конкретних умов, формувати та відстоювати особисту думку. Інтерактивна модель дає можливість налагодити демократичне та рівноправне партнерство між викладачами та студентами.

Н Надзвичайно важливим чинником успішного розвитку особистості студента є джерело мотивації. В інтерактивному навчанні існує глибока внутрішня мотивація, яка є запорукою ефективного навчання, розвитку та прояву особистої творчості.

Об'єкт дослідження – технології інтерактивного навчання.

Предмет дослідження – організаційно-методичні засади застосування технологій інтерактивного навчання у розвитку творчих здібностей студентів.

Мета дослідження – ознайомлення з різними інноваційними технологіями, дослідження доцільності використання даних технологій при розвитку творчих здібностей студентів.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

1.1 Сутність та класифікація інтерактивних технологій.

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умовами безперервної активної взаємодії всіх студентів. Він заснований на співпраці, де викладач та студенти вчаться один у одного, а викладач та студенти вчаться один у одного. Тому викладач та студенти рівні, рівноправні суб'єкти підготовки. Організація інтерактивного навчання включає моделювання життєвих ситуацій та спільне розв'язування завдань на

НУБІП УКРАЇНИ

основі аналізу пов'язаних навчальних ситуацій. Взаємодія усеває домінування одного учасника над іншими учасниками процесу навчання, і домінування однієї думки над іншою.

Сучасне суспільство спонукає сучасну педагогіку пропонувати та

Н застосовувати нові методи навчання, які ґрунтуються на реальному стимулюванні поведінки людини та задовольняють меті час навчання. З метою надання або розвитку певних знань, використовуючи інтерактивні технології, викладачі будуть використовувати методи навчання. Іншими словами, через набір методів і систем ми навчаємо певним технологіям.

[1, с.47-49]

НУБІП УКРАЇНИ

На відміну від активних методів навчання, які будуються на однобічній взаємодії (її організовує й постійно стимулює викладач), інтерактивні методи принципово змінюють схему взаємодії учасників навчального процесу. Інтерактивні методи дають найбільший простір для самореалізації студента у навчанні і найбільше відповідають особистісно-орієнтованому підходу [2, с.58].

НУБІП УКРАЇНИ

Що таке інтерактивні методи навчання? Термін «інтерактивний» прийшов до нас із англійської і має значення «взаємодіючий». Існують різні підходи до визначення інтерактивного навчання.

Деякі вчені визначають його як навчання діалогу: «Взаємодія — це здатність взаємодіяти чи перебувати в режимі діалогу, розмовляти з чимось (наприклад, комп'ютером) чи кимось (людиною). Тому інтерактивне навчання — це перш за все навчання діалогу. Взаємодія викладач-студент під час процесу. За даними американських вчених, під час лекції студенти засвоїли лише 5% матеріалу, при читанні — 10%, використовуючи відео та аудіо матеріали — 20%, під час презентації — 30%, обговорюючи період — 50%, під час практики — 75%, коли студенти навчають інших або відразу застосовують знання — 90%. Особливою цінністю інтерактивного навчання є те,

що студенти вчаться ефективно працювати в команді. На жаль, навіть старшокласники часто не мають цих навичок. Метод взаємодії орієнтований на реалізацію індивідуальних пізнавальних інтересів і потреб, тому особливу увагу приділяє організації ефективного комунікаційного процесу, щоб учасники процесу взаємодії були більш плинними, відкритими та ініціативними. Організації процесу такої взаємодії сприяє використання відповідних методів навчання.

Це такі методи:

-Групова (взаємодія між учасниками навчального процесу реалізується шляхом групової співпраці);

-Колективна (багатостороння взаємодія – це багатосторонній діалог, в якому бере участь кожен студент групи);

-Групова група (коли робота групи поєднується з роботою всього класу. Інтерактивні методи навчання сформувавши багато цікавих правил, які раніше були незнайомі студентам.

Наприклад, кожна ідея важлива; не бійтеся її висловити; ми всі партнери; ми обговорюємо те, що говорять, а не люди; думаємо, формулою і висловлюємо; говори чітко, чітко й витончено; слухай, говори, слухати; надавати лише підтвержені докази, вміти погоджуватися і не погоджуватися; кожна роль важлива. [3, с.6]

Форми організації інтерактивного навчання.

За формою навчальної діяльності, яка підходить для студентів, усі інтерактивні прийоми навчання можна розділити на три групи. У сучасній педагогіці навчальна діяльність студентів має чотири форми:

1. Об'єднання в пари (студенти працюють наодинці з викладачем або однолітками).

2. Позитивний (викладач одночасно навчає групу).

НУБІП УКРАЇНИ

3. Група або співпраця (всі студенти активно навчають один одного).

4. Особиста (самостійна) робота студента.

Також важливим є висновок дослідників О.Пометун та Л.Пироженко

те, що інтерактивне навчання є сукупністю технологій. Автори розподіляють інтерактивні технології на чотири групи, залежно від мети заняття та форм організації навчальної діяльності студентів:

НУБІП УКРАЇНИ

- інтерактивні технології кооперативного навчання (організація навчання.

НУБІП УКРАЇНИ

У малих групах студентів, об'єднаних спільною навчальною метою:

- робота в парах, один-два-чотири — усі разом, змінні трійки, карусель, робота в малих групах, акваріум тощо);

НУБІП УКРАЇНИ

- інтерактивні технології колективно-групового навчання — технології, що передбачають одночасну спільну (фронтальну) роботу всього класу;

- технології ситуативного моделювання — побудова навчального

НУБІП УКРАЇНИ

процесу за допомогою залучення студента до гри, передусім, ігрове моделювання явищ, що вивчаються;

- технології опрацювання дискусійних питань - широке публічне обговорення якогось суперечливого питання [4, с. 9].

НУБІП УКРАЇНИ

Ці інтерактивні технології можна успішно застосовувати в початкових класах - спершу це можуть бути інтерактивні вправи на окремих етапах заняття. Варто починати з найдоступніших і зрозумілих для дітей.

Алгоритм роботи викладачів під час проведення інтерактивного заняття

НУБІП УКРАЇНИ

- Визначення доцільності використання інтерактивних прийомів саме на цьому уроці;

реальні відбирання та аналіз навчального матеріалу, зокрема додаткового (тести, приклади, ситуації, завдання для груп та ін.);

- планування заняття — етапи, хронометраж, орієнтовний поділ на групи, ролі учасників, запитання та можливі відповіді;

вироблення критеріїв оцінювання ефективності роботи груп, заняття;

- мотивація навчальної діяльності шляхом створення проблемної ситуації, наведення цікавих фактів та ін.;

забезпечення розуміння студентам змісту їх діяльності та формування очікуваних результатів під час оголошення теми;

- надання студентам необхідної інформації для виконання практичних завдань за мінімально короткий час;

забезпечення засвоєння навчального матеріалу студентам шляхом інтерактивної вправи (на вибір викладача);

- рефлексія (підбиття підсумків) у різних формах — індивідуальна робота, робота в парах, групах, дискусія, у вигляді малюнків, схем, графіків

тощо. [5, с.9]

1.2. Особливості використання інтерактивних методів навчання на заняттях у ВНЗ.

Говорячи про інноваційні інтерактивні технології навчання та методику їх використання за різних форм організації навчання у ВНЗ, слід пам'ятати, що студенти вчаться ефективно, коли:

- мають мотивацію до навчання;

перебувають у приязному комфортному середовищі використовуються методи, що відповідають різним стилям і способам навчання;

НУБІП України

- використовуються їхні знання і вміння;
- мають почуття контролю над процесом навчання, досягають успіхів;

- мають можливість випробовувати нові знання на практиці й використати отриману інформацію;

НУБІП України

- повністю залучаються до процесу навчання;
- мають достатньо часу для засвоєння нових знань і вмінь,

- можуть побачити використання здобутих знань та вмінь на практиці.

НУБІП України

Тому мета введених на сучасному етапі інтерактивних методів навчання полягає у тому, щоб навчальний процес відбувався за умови постійної

активної взаємодії всіх студентів. Це співнавчання, взаємонавчання, де

НУБІП України

студент, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують із приводу того, що вони знають, уміють і здійснюють. Технологія інтерактивного навчання — така організація навчального процесу, за якої неможлива відмова від участі у процесі пізнання:

НУБІП України

- кожен студент має конкретне завдання, за виконання якого він повинен публічно відзвітуватися;

- від діяльності кожного студента залежить якість виконання поставленого перед групою завдання.

НУБІП України

Застосування інтерактивних технологій висуває певні вимоги до структури заняття. Структура таких занять складається з п'яти етапів.

1. Мотивація

Мета етапу: сфокусувати увагу студенській проблемі й викликати

НУБІП України

інтерес до обговорюваної теми. Мотивація чітко пов'язана з темою заняття, вона психологічно готує студентів до її сприйняття, налаштовує їх на розв'язання певних проблем. Без виникнення мотивів студента і мотивації

навчальної діяльності не може бути ефективного пізнання. Мотивація має займати не більше ніж 5 % часу заняття. З інтерактивних вправ можуть бути використані такі: «Вилучи зайве», «Роз'єднай слова», «Криголам», «Банани», «Мікрофон», «Задом наперед», «Скринька скарг».

2. Оголошення, подання теми та очікуваних навчальних результатів.

Мета: забезпечити розуміння студентам змісту їхньої діяльності, тобто того, чого вони повинні досягти і що від них очікує викладач. Без чіткого і конкретного визначення та усвідомлення студентами навчальних результатів їхньої пізнавальної діяльності, особливо на заняттях із використанням

інтерактивних технологій, студенти можуть сприйняти навчальний процес як ігрову форму діяльності, не пов'язану з навчальним предметом. Цей етап заняття має займати не більше ніж 5 % часу заняття. Доречно використати такі інтерактивні вправи: «Дешифрувальник», «Морський бій», «Загадкові будиночки», «Мікрофон»

3. Актуалізація знань, надання необхідної інформації

Мета етапу: дати студентам достатньо інформації, щоб потім на її основі виконувати практичні завдання. Це може бути міні-лекція, читання роздавального матеріалу, виконання домашнього завдання. Ця частина заняття займає приблизно 10–15 % часу. Під час повідомлення необхідної інформації доречними будуть такі інтерактивні вправи: «Мозковий штурм», «Мозкова атака», «Карусель», «Кути», «П'ять слів — три слова»,

«Гронування», «Кубування», «Системний оператор», «Діаграма Венна», «Морський бій — 2».

4. Інтерактивна вправа (центральна частина заняття)

Мета етапу: практично засвоїти навчальний матеріал; досягти поставленої мети заняття. Ця частина заняття займає 50-60 % часу. Серед центральних інтерактивних вправ доцільними є: «Система позначок "Допомога"», «Ажурна пилка», «Читання з передбаченням», «Пошуки

людоського скарбу», «Пішохідний тур», «Добре — погано», «Навчаючи — вчуся».

5.Рефлексія (підбиття підсумків), оцінювання результатів.

Мета етапу: згадати, виявити й усвідомити основні компоненти діяльності — її зміст, тип, способи, проблеми, шляхи їх розв'язання, отримані результати тощо.

Рефлексія займає 20 % часу заняття. На етапі рефлексії доцільними є інтерактивні вправи: «Незакінчені речення», «Інтерв'ю», «Абетковий суп», «Від А до Я», «Виграш у лотереї», «Тестування», «Крісло автора». [6, с. 4-5]

Для подолання труднощів у застосуванні інтерактивних технологій слід пам'ятати, що:

- інтерактивні технології потребують певної зміни всього життя класу, а також значної кількості часу для підготовки як студентів, так і педагога.

- Краще старанно підготувати декілька інтерактивних занять у навчальному році, ніж часто проводити похашцем підготовлені «ігри»;

- можна провести з студентами організаційне заняття й разом розробити правила роботи в класі. Спочатку використовувати прості інтерактивні технології;

- використання інтерактивних технологій — не самоціль. Це лише створення тієї атмосфери в класі, що найдішніше сприяє співробітництву, порозумінню, доброзичливості, надає можливості дійсно реалізувати особистісно-орієнтоване навчання;

- для ефективного застосування інтерактивних технологій, для того щоб охопити весь необхідний обсяг матеріалу й глибоко його вивчити, а не перетворити технології на безглузді ігри заради власних ігор, педагог повинен старанно планувати свою роботу:

дати завдання студентам для попередньої підготовки: прочитати, продумати, виконати самостійні підготовчі завдання;

- дібрати для заняття такі інтерактивні вправи, які дали б студентам

«ключ» до засвоєння теми;

- під час проведення інтерактивних вправ дати студентам час подумати над завданням, щоб вони виконували його серйозно, а не механічно або «граючись»;

- на одному занятті можна використовувати одну (дві) інтерактивні вправи, а не цілий калейдоскоп;

- дуже важливо провести спокійне глибоке обговорення за підсумками інтерактивної вправи;

- проводити швидкі опитування, самостійні домашні роботи з різноманітних матеріалів теми, що не були пов'язані з інтерактивними завданнями.

Інтерактивна взаємодія містить як домінування одного учасника навчального процесу над іншими, так і однієї думки над іншою. Під час інтерактивного навчання студенти вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, конструктивно мислити, приймати продумані рішення. [7, с.2]

Виходячи з вищезазначеного, на практиці необхідно використовувати інтерактивні форми в цілому, або взявши елементи, які більш доцільні до певного класу. Саме інтерактивні методи дають змогу створювати навчальне середовище, у якому теорія і практика засвоюються одночасно, а це надає і змогу студентам формувати характер; розвивати світогляд, логічне мислення, зв'язне мовлення; формувати критичне мислення; виявляти і реалізовувати індивідуальні можливості. При цьому навчально-виховний процес організовано так, що студенти шукають зв'язок між новими та вже

отриманими знаннями: приймають альтернативні рішення; мають змогу зробити «відкриття»; формують власні ідеї та думки за допомогою різноманітних засобів; навчаються співробітництва. [8, с.6]

1.3 Методика проведення інтерактивних занять у ВНЗ

Найважливішими завданнями реформування освіти в Україні є підготовка освіченої, творчої особистості та формування її фізичного й морального здоров'я. Вирішення цієї проблеми передбачає психологопедагогічне обґрунтування змісту і методів навчально-виховного процесу. Нині провідні вищі навчальні заклади широко впроваджують сучасні педагогічні технології, популярними серед яких є комп'ютерне та дистанційне навчання, навчання із залученням інтерактивних методик, навчання за технологією тренінгу тощо. Реформування вищої школи й ті вимоги, що ставляться до випускників університетів, академій, інститутів, повинні докорінно змінити навчальні методики вищої школи. Сьогодні намітився перехід від авторитарної педагогіки до гуманістичного розвитку особистості, від накопичення знань - до вміння оперувати знаннями, від «одноразової» освіти - до безперервної, від поточної організації навчання - до індивідуальної. Цей процес є особливо актуальним сьогодні. Сьогодні вже неможливо викладати дисципліни традиційно, коли у центрі навчального процесу знаходиться викладач, а студенти мовчки сприймають матеріал, слухають пояснення на лекціях або звітують на семінарських і практичних заняттях, виконують контрольні завдання, складають заліки, іспити, одержують оцінки за ті знання і навички, які набули у процесі навчання [9, с.3-28]. Впровадження інтерактивних методик у викладання фахових дисциплін дає змогу докорінно змінити ставлення до об'єкту навчання, перетворивши його на суб'єкт. Студент стає співавтором лекції, семінарського заняття тощо. Підхід до студента, який знаходиться у центрі процесу навчання, ґрунтується на повазі до його думки, на спонуканні до активності, на заохоченні до творчості. Він полягає насамперед у підвищенні навчально-виховної ефективності занять, у

значному зростанні рівня реалізації принципів свідомості, активності та якості знань, умінь і навичок, які набули студенти. Цей новий підхід має назву «навчання за методом участі», «кооперативне навчання», коли

створюється можливість всебічного обговорення кожної проблеми, доведення та аргументування власного погляду на шляхи її розв'язання. Це сприяє не лише глибшому розумінню навчального матеріалу, а й розвитку мислення та мовлення. Інтерактивне навчання у вищій школі передбачає докорінну зміну методичних стереотипів, які сформувалися у викладачів. Якщо звернутися до

історії виникнення інтерактивного навчання, то його зародки можна знайти за стародавніх часів. Так, Сократ примушував своїх слухачів шляхом запитань і відповідей знаходити «істину». Платон пропонував давати освіту дітям з шестирічного віку та розвивати їх за допомогою ігор, бесід, казок, пісень

тощо. Конфуцій, у заснованій ним школі, не дотримувався регламентованих за часом і змістом навчальних занять. Навчання й виховання відбувалось у під час довільних бесід, які часто мали евристичний характер. У колишньому Радянському Союзі в 30-і роки - початок 40-х на Східній Україні виникла ідея бригаднолабораторної форми навчання, яка отримала назву «бригадно-

лабораторний метод». Ця форма роботи стала надто популярною і поступово перетворилася в універсальну форму організації навчального процесу. Основною навчальною одиницею студентів, які вивчали матеріал і виконували завдання, була бригада (група, ланка). Керував такою групою бригадир, якого обирали з-поміж себе самі студенти. Робота в групах

(бригадах) організовувалася за різними варіантами: порівнювалися результати різних завдань; колективно обговорювався однаковий матеріал, де лише одне питання відрізнялось. Це спонукало до жвавої дискусії, оскільки кожна група мала новий для себе матеріал. Потім порівнювалися результати, отримані

різними групами. На жаль, ці нові форми навчання впроваджувалися без належної експериментальної перевірки. Тому їх застосування швидко виявило значні недоліки: зниження ролі викладача, відсутність у студентів мотивації навчання, неекономне використання часу. Через ці недоліки

бригадно - лабораторний метод було засуджено і заборонено. Відповідно

були втрачені ті раціональні зерна, які ці методики містили. У 30-50-х роках навчання у навчальних закладах СРСР розвивалося на основі класно-урочної системи, яка пропонувала переважно фронтальну організацію занять. Лише у

60-х роках у радянській дидактиці знову з'явився інтерес до групової форми

навчання у зв'язку з вивченням проблеми пізнавальної активності, самостійності студентів. У 70-ті роки важливий напрям досліджень загальних

форм навчання був пов'язаний з навчально-пізнавальною діяльністю студентів в умовах колективної, групової, індивідуальної роботи в

академічній студентській групі. Проблема інтерактивного навчання і зараз

активно розробляється в теоретичному та методологічному аспектах.

Поняття «інтерактивний» походить від англ. «interact» («inter» - «взаємний», «act» - «діяти»). Таким чином, основними складовими інтерактивних занять є

вправи і завдання, які виконують студенти. Важлива відмінність

інтерактивних вправ і завдань від загальних полягає в тому, що виконуючи їх студенти не тільки закріплюють вивчений матеріал, але і одночасно опановують новий [10, с.1-23]. Інтерактивні методи можуть застосовуватися

при організації викладачем наступної роботи із студентами: організація

тематичних занять; організація тимчасових творчих колективів при роботі

над навчальним проектом; формування портфолію студента; організація

дискусій і обговорень спірних питань, що виникли в колективі; для створення

освітніх ресурсів (курсів лекцій, тренінгових матеріалів, дипломних робіт,

аудіо і відеоматеріалів і ін.). Для вирішення навчальних завдань викладач

повинен використовувати наступні інтерактивні форми: використання

кейстехнологій; проведення відео конференцій; «круглих столів»; «мозковий

штурм»; дебати; фокус-групи; ділові і рольові ігри; case-study (аналіз

конкретних, практичних ситуацій); навчальні групові дискусії; тренінги.

Названі вище інтерактивні методи навчання дозволяють підвищити ефективність формування:

1) готовності майбутніх спеціалістів до постійного професійного самовдосконалення;

2) професійно-пізнавального інтересу до майбутньої діяльності;

3) умінь студентів розв'язувати практичні завдання;

4) компетентності майбутніх спеціалістів у процесі фахової підготовки. Невід'ємним фактором інтерактивних методів навчання є широке використання інформаційних технологій (ІТ) і електронних засобів [11, с.32].

Висновки до розділу 1

Ще у 1994 р. викладачами кафедри біотехнології продуктів бродіння і виноробства Національного університету харчових технологій був виданий навчальний посібник «Застосування інформаційних технологій та активних методів навчання при підготовці інженерів-технологів бродильних виробництв», в якому були узагальнені здобутки роботи в цьому напрямі. На кафедрі в межах навчальної і науково-дослідної роботи за активною участю студентів розроблені і використовуються біля 40 комп'ютерних програм технологічних розрахунків продуктів, допоміжних матеріалів, складських приміщень і обладнання при виробництві пива, спирту, безалкогольних напоїв, горілок і вин всіх типів. При цьому враховувалось, що проста автоматизація розрахунків під час виконання курсових і дипломного проєктів може навіть сприяти погіршенню підготовки спеціаліста, якщо робота з відповідною програмою вимагає тільки введення початкових значень і отримання результату. Зрозуміло, що в цьому випадку студент втрачає розуміння логіки і алгоритму розрахунків. Щоб цього не відбулося, студент починає поетапно опановувати програмами на лабораторних і практичних заняттях із дисциплін спеціалізації, працюючи у діалоговому режимі з використанням баз даних по нормативним витратам сировини, допоміжних

НУБІП України

матеріалів, води тощо та аналізуючи отримані результати. На підставі виконаного аналізу він повинен зробити висновки щодо удосконалення та оптимізації досліджуваного процесу, введення нових значень або зміни алгоритму рішення. Такий підхід вимагає від студента з одного боку творчого

підходу до роботи, а з іншого спонукає до поглибленого вивчення відповідних дисциплін. Технологічне проектування вимагає виконання не тільки розрахунків та представлення текстового документу, але і виконання графічної частини у вигляді принципової та апаратурно-технологічної схеми,

планів і розрізів окремих ділянок виробництва та підприємства в цілому. На

кафедри створені і продовжують доповнюватись відповідні бази даних технологічного і допоміжного обладнання й уніфікованих блоків-схем, з яких формується відповідний технологічний процес та компоунується обладнання

відповідно до вимог завдання на проектування. Індивідуальна робота

викладачів кафедри із студентами, особливо заочної форми навчання, які з

різних причин не завжди можуть з'являтися в університеті, призвела до широкого використання мережі Інтернет для консультування їх в діалоговому режимі з питань вивчення дисципліни, виконання контрольних, курсових,

дипломних проектів (робіт) та магістерських робіт.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ II Практичне впровадження інтерактивних методів на заняттях у вищій школі.

2.1. Основні технології інтерактивних методів навчання

Крім того, використання інтерактивних методів дозволяє реалізувати ідею співробітництва тих, хто навчає і тих хто навчається, вчить їх конструктивній взаємодії, сприяє оздоровленню психологічного клімату на уроці, створює доброзичливу атмосферу, значно підвищує мотивацію студентів до навчання.

На сьогодні в Україні вже відомо і описано щонайменше чотири групи методів, в кожній з яких нараховується до 10 різних підходів. Тому їх практичне застосування потребує від викладача насамперед відповідної обізнаності. До того ж, кожен з методів вимагає чіткої покрокової реалізації з обов'язковим прогнозуванням результатів, тобто технологічного підходу, що неможливо без спеціальної фахової підготовки викладача до організації інтерактивного навчання.

НУБІП України

НУБІП України

До інтерактивного навчання не можна ставитися як до універсального засобу викладання й прагнути переведення всього процесу навчання на «інтерактивні рейки». Логічно говорити про застосування інтерактивних методів викладання. Проблемою є також підготовленість, як викладача, так і студентів до цього виду роботи. Тому необхідно починати з налагодження контакту з студентами. «Виклад матеріалу у вигляді лекцій не найкращий спосіб встановлення контакту з студентами, – пишуть американські педагоги М.Гендель та І.Фіни, – студентів треба залучати до дискусії й спонукати ставити запитання. Якщо вони надто боязкі або не можуть сформулювати запитання, викладач мусить сам ставити запитання й стимулювати обговорення».

НУБІП України

Отже, метод інтерактивного (комунікативно-проблемного) навчання можна поєднувати з груповою роботою на уроці й застосовувати на різних етапах вивчення тем. Його можна застосовувати одразу ж після викладу викладачем нового матеріалу, на початку нового уроку замість опитування.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

на спеціальному уроці, присвяченому застосуванню знань, умінь та навичок, або як фрагмент повторювально-узагальнюючого заняття.

Існує декілька варіантів групової роботи: діалог, синтез думок, спільний проект, конференція, диспут, суд, конкурс, «атака на організатора» тощо. Наші викладачі активно використовують на заняттях з історії та праваознавства, економіки та літератури, біології та географії інтерактивні методи: «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Займи позицію», «Навчаючи — вчуся», «Робота в парах», «Ток – шоу», «Розігрування правової ситуації в ролях», «Ажурна лилка», «Коло ідей», «Акваріум», «Суд від свого імені», «Прес».

«Мікрофон»

Метод «Мікрофон» дає можливість кожному висловлювати думку, швидко, по черзі, відповідаючи на запитання.

Правила проведення «Мікрофону»:

- говорити має право тільки той студент, у кого «символічний» мікрофон;
- відповіді не коментують і не опінують;
- коли хтось висловлюється, інші мають дотримуватися тиші.

«Мозковий штурм»

Це ефективний метод колективного обговорення, пошук рішень, який спонукає учасників виявляти свою уяву та творчість. Він передбачає вільне висловлення думок усіх учасників і допомагає знаходити багато ідей та рішень. Викладач на уроці називає тему «Мозкового штурму».

Його організують за такими правилами:

1. Всі учасники «штурму» пропонують ідеї щодо розв'язання висунутої проблеми (ідеї можуть бути будь-якими, навіть фантастичними).

2. Один студент («секретар») записує на дошці всі пропонувані ідеї. Коли група вважає кількість поданих ідей достатньою, переходять до наступного етапу.

3. Ідеї групують, аналізують, розвивають групою.

Можна вдосконалювати чужі ідеї.

4. Обирають найкращі рішення.

Правила поведінки під час «мозкового штурму»:

- Намагатися висунути якомога більше ідей щодо вирішення проблеми.

- Включити свою увагу: не відкидати ніякої ідеї тільки тому, що вона суперечить загальній думці.

- Ви можете подавати скільки завгодно ідей або розвивати ідеї інших учасників.

- Не можна критикувати висловлювання інших та давати оцінку запропонованим ідеям.

«Займи позицію»

Цей метод допомагає проводити дискусію зі спірної, суперечливої теми. Він дає **МОЖЛИВІСТЬ ВИСЛОВИТИСЯ** кожному студенту,

продемонструвати різні думки з теми, обґрунтувати свою позицію або перейти на іншу позицію в будь-який час, якщо вас переконали, та назвати більш переконливі аргументи.

Порядок проведення:

1. Викладач називає тему та пропонує вам висловити свою думку з досліджуваної теми.

НУБІП України

2. Найбільш чітко виражені позиції (думки) записують на 2—5 плакатах.

3. Студенту потрібно стати в групу студентів біля того плакату, на якому записана позиція, що збігається з його точкою зору.

НУБІП України

4. Студенти готуються до обґрунтування своєї позиції.

5. Якщо після обговорення дискусійного питання студент змінив свою точку зору, він може перейти в іншу групу й пояснити причину свого переходу, а також назвати найбільш переконливу ідею або аргумент протилежної сторони (іншої групи).

НУБІП України

«Навчаючи — вчуся»

Цей метод дає студенту можливість взяти участь у навчанні та передачі своїх знань іншим, у даному разі своїм однокласникам під час уроку.

НУБІП України

Роботу організують таким чином:

1. Після того як викладач назвав тему та мету уроку, роздав картки із завданнями, студенти ознайомлюються з інформацією, що міститься на картках.

НУБІП України

1. Якщо щось не зрозуміло, студент запитує про це та перевіряє в викладача, чи правильно він зрозумів інформацію.

2. Студенти готуються до передавання цієї інформації іншим у доступній формі.

НУБІП України

3. Всім необхідно ознайомити зі своєю інформацією однокласників. Студент має право говорити тільки з однією особою одночасно. Завдання полягає в тому, щоб поділитися своєю інформацією з іншими студентами й самому дізнатися про щось від них.

НУБІП України

4. Коли всі поділилися та отримали інформацію, розкажіть у класі, про що ви дізналися від інших.

НУБІП України

«Робота в парах»

Робота в парах є різновидом роботи в малих групах. Ця форма роботи дозволяє студентам набути навичок співробітництва, оволодіти вміннями висловлюватися та активно слухати.

НУБІП України

Студенти організують свою роботу так:

- 1 Читають завдання та інформацію до його виконання.
- 2 Визначають, хто говоритиме першим.
- 3 Висловлюють свої думки, погляди на проблему по черзі.

НУБІП України

- 4 Мають виробити спільну думку.

5 Визначають, хто доклатиме про результати роботи всьому класу, та готуються до цього.

Для ефективного спілкування в парах:

НУБІП України

1 Зверніть увагу на:

- мову тіла: сідайте обличчям до того, з ким говорите, нахилийтеся вперед, встановлюйте контакт очима;

- допомагайте партнерові говорити, використовуючи слова та жести заохочення (кивок головою, доброзичливу усмішку, вигук «так-так»);

НУБІП України

- якщо необхідно, ставте уточнюючі запитання (запитання, які допомагають прояснити ситуацію). Наприклад: «Ти справді маєш на увазі, що...?», «Чи правильно я зрозуміла, що...?»;

НУБІП України

- говоріть чітко, по суті справи, наводячи приклади й пояснюючи свої думки.

2 Запам'ятайте, чого не слід робити під час активного слухання:

- давати поради;

НУБІП України

- змінювати тему розмови;

- оцінювати особу, яка говорить;

НУБІП України

- перебивати;
- розповідати про особистий ДОСВІД.

«Ток-шоу»

Метою такої форми роботи є отримання навичок публічного виступу та дискусування. Викладач на такому уроці є ведучим.

НУБІП України

Роботу він організовує так:

1. Оголошує тему дискусії.
2. Запрошує висловитися із запропонованої теми «запрошених гостей».
3. Надає слово глядачам, які можуть виступити зі своєю думкою протягом 1 хв або поставити запитання «запрошеним».

НУБІП України

4. «Запрошені» мають відповідати лаконічно та конкретно.
5. Ведучий теж має право поставити своє запитання або перервати виступаючого.

НУБІП України

Ця форма роботи допоможе студентам

навчитися брати участь у загальних дискусіях, висловлювати та захищати свою позицію.

НУБІП України

«Розігрування правової ситуації в ролях»

Мета розігрування ситуації в ролях — визначити ставлення до конкретної життєвої ситуації, набути досвіду шляхом гри. Рольова гра імітує реальність та дає можливість діяти «як насправді». Студент може розігравати ситуації зі свого особистого досвіду.

НУБІП України

Правила участі у рольовій грі:

- чітко дотримуватися своєї ролі;
 - намагатися слухати партнерів по грі та викладача;
 - не коментувати дії інших;
- # НУБІП України

НУБІП України

- намагатися поставитися до своєї ролі як до реальної життєвої ситуації, вжитися в роль;

- вийти з ролі по закінченні сценки;

- взяти участь в обговоренні розіграної ситуації та

поділитися своїми відчуттями під час перебування в ролі.

НУБІП України

«Ажурна пилка»

Метод дозволяє студентам працювати разом, щоб вивчити значну кількість інформації за короткий проміжок часу, а також заохочує студентів допомагати одне одному «вчитися навчаючи».

НУБІП України

Під час роботи за допомогою методу «Ажурна пилка» студенти працюють в різних групах.

Порядок роботи:

НУБІП України

- Спочатку вони працюють в «домашній» групі.

- Потім в іншій групі студентів виступають в ролі «експертів» з питання, над яким працювали в «домашній» групі, та отримують інформацію від представників інших груп.

НУБІП України

- Потім студенти повертаються в свою «домашню» групу, для того щоб поділитися тією новою інформацією, яку їм надали учасники інших груп.

«Домашні» групи:

Кожна група отримує завдання, вивчає його та обговорює свій матеріал.

Бажано обрати в групі головуючого, *тайм-кіпера* (той, хто стежить за часом) та особу, яка ставить запитання, щоб переконатися, що кожен учасник розуміє зміст матеріалу.

НУБІП України

«Експертні» групи:

Після того як викладач об'єднав студентів у нові групи, вони стають експертами з тієї теми, яку вивчали в «домашній» групі. Студенти по черзі намагаються за визначений викладачем час жасно і в повному обсязі донести інформацію до членів нових груп та сприйняти нову інформацію від них.

«Коло ідей»

Цей метод є ефективним у вирішенні гострих суперечливих питань та базовим для створення списку загальних ідей.

Метою методу є залучення всіх учасників до дискусії. Він дозволяє уникнути ситуації, коли перша група, що виступає, подає всю інформацію з проблеми.

Порядок проведення:

1 Викладач висуває дискусійне питання та пропонує його обговорити в кожній групі.

2 Після того як вичерпано час на обговорення, кожна група доповідає всьому класу лише один аспект того, що вони обговорювали.

3 Групи висловлюються по черзі, поки не будуть заслухані всі доповіді.

4 Під час обговорення теми складають список запропонованих ідей та записують його на дошці.

«Суд від свого імені»

Цей метод дозволяє студентам отримати уявлення про спрощену процедуру приймання судового рішення та провести рольову гру — судовий процес за участю 3-х осіб: судді, який слухатиме обидві сторони і прийматиме рішення, позивача та відповідача.

Після того як викладач поділив студентів на три однакові групи: судді, позивачі та відповідачі, він дає кожній групі завдання:

• **суддям** – підготовку запитань;
• **позивачам** - підготовку вступної промови – обвинувачення та викладу аргументів;

• **відповідачам** — підготовку промови – відповіді на захист.

«Акваріум»
Ефективним методом розвитку вміння вести дискусію є «Акваріум».

Після того як викладач розподілив студентів на дві-чотири групи й запропонував їм завдання для виконання та необхідну інформацію, одна з груп сідає в центр класу, утворивши внутрішнє коло. («Акваріум»).

Всі учасники цієї групи починають обговорювати запропоновану викладачем проблему. Всі інші студенти мовчки спостерігають за обговоренням.

Групі, що працює, для виконання завдання необхідно:

- прочитати вголос ситуацію;
- обговорити її в групі, використовуючи метод дискусії;
- дійти спільного рішення.

На цю роботу групі дають 3—5 хвилин. Усі інші студенти класу мають тільки слухати, не втручаючись у хід обговорення. Після закінчення часу група займає свої місця, а викладач ставить класу запитання:

• Чи погоджуєтеся ви з думкою групи ?

• Чи була ця думка достатньо аргументованою, доведеною?
• Який з аргументів ви вважаєте найбільш переконливим?

Після цього місце в «Акваріумі» займає інша група, яка обговорює наступну ситуацію (проблему). Всі групи по черзі мають побувати в

«Акваріумі», і результати роботи кожної з них мають бути обговорені в класі.

2.2 Використання інтерактивних технологій на матеріалах власного педагогічного досвіду

НУБІП України

Основні інтерактивні методи, які я використовую на уроках образотворчого мистецтва згідно різним етапам уроку

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

I. Вступ.

Студенти до нас приходять після уроків досить такі складних і не завжди в гарному настрої, тому я стараюся їх відразу налаштувати на доброзичливий лад, відкриваючи серця і душі назустріч прекрасному світу мистецтва за допомогою, наприклад ось такого:

вступ:

Сьогодні я вас знову запрошую в світ Образотворчого мистецтва, де ми працюватимемо разом і звичайно розраховую на вашу підтримку та допомогу. Кожному з вас хочу побажати на цьому уроці бути:

У – успішним

С – самовпевненим

П – працьовитим

І – інформованим

Х – хоробрим

У – уважним

Тобто я вам бажаю Успіху!

II. Актуалізація опорних знань.

Починаючи урок, маємо налаштувати студентів на вивчення даної теми, і для цього бажано звернутися до життєвого досвіду студентів, до знань набутих на попередніх заняттях. На етапі актуалізації опорних знань доцільно використовувати такі методи як «Так – Ні», побудова асоціативного куща, «Пінг – понг», «Ланцюжок», тестові завдання з використанням сигнальних карток, «Парашутисти», розгадування кросвордів, загадок. **1.**

«Так – Ні»

Наприклад на уроці 5 клас сприйняття мистецтва: скульптура.
Викладач пропонує студентам відгадати, про що йтиме мова на уроці,

ставлячи запитання, які вимагають від викладача тільки відповідей «так» чи «ні». Студенти можуть ставити такі запитання:

- Це твір живопису (графіки, архітектури, скульптури...)?
- Це об'ємна скульптура?
- Це рельєф? Це кругла скульптура?

• Вона станкова(монументальна, малих форм, монументально – декоративна)?

Якщо знайдено студентами відповіді, то викладач показує класу зразок і оголошує тему уроку. Цей прийом вчить пов'язувати розрізнені факти, систематизувати наявну інформацію, сприяти зміцненню набутих знань.

2. Асоціації. Побудова асоціативного куща.

Цей метод полягає в тому, щоб за короткий проміжок часу студенти пригадали та сформулювали засвоєні раніш знання з теми, запропонованої викладачем. Дані відповіді у формі коротких тез записуються на дошці навколо розглянутого поняття чи явища. Результатом є схема – опора, що актуалізує знання студентів і готує їх до сприйняття нового матеріалу з даної теми.

1. Напишіть центральне слово або фразу посередині аркуша паперу, на дошці або в зошиті.

2. Запропонуйте студентам називати слова та фрази, що спадають їм на думку із заданої теми.

3. Записуйте висловлені студентами слова та фрази довкола центрального слова.

4. Коли всі ідеї записані на аркуші (дошці), починайте встановлювати там, де це можливо, зв'язки між поняттями.

На заняттях з теми « Ілюстративна робота .» в 5-класі асоціативний кущ може мати такий вигляд

У створенні беруть участь: автор, художник, художній і технічний редактори, друкар та ін.

Зображення, яке наочно пояснює або доповнює будь – який друкований текст, називається ілюстрацією

Будова книги: обкладинка (суперобкладинка), форзац, титул, заставка, кінцівка, буквиця, ілюстрація

Найдавніша друкована книга «Алмазна Сутра» (Китай, 868р)

Книжкова графіка

В галузі ілюстрації працювали :А Дюрер (Німеччина), Г Доре (Франція), в. Фаворський, Г. Нарбут

У нашій країні в XI ст. з'являються рукописні книги «Остромирове євангеліє», «Ізборник Святослава»

У середньовіччя рукописні книги прикрашали мініатюрами

Із виникненням книгодрукування в книгах з'являються гравюри

Фотомеханічний спосіб відтворення (виник у XIX ст..)дав змогу відтворювати ілюстрації виконані будь – якого технікою

3. «Парашутисти».

НУБІП України

НУБІП України

На парашутах записані вирази з образотворчого мистецтва, які

роздаються студентам по одному на парту. На дошці написані відповіді.

НУБІП України

Кожен парашут треба посадити в свій квадрат. Наприклад:

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

«Вид образотворчого мистецтва, в якому дійсність пластично відтворюється в об'ємних формах – це...» на дошці запис - скульптура.

4. « Знайди зайве»

НУБІП України

Урок в 5 класі: «Декоративно-прикладне мистецтво»

студентами пропонується знайти зайве слово : 1.

лінійний, тональний, **вишивка**

2. горизонтальні , хвилясті, **гравіювання**

3. висхідні, вертикальні, **батик**

4. нисхідні, ламані, **кераміка**

5. колорит, колірна гама, **витинанка**

6. колірний тон, нюанс, **ткацтво**

7. анімалістичний, пейзажний, **орнамент**.

• Ці всі зайві слова відносяться до якого виду образотворчого мистецтва?

Декоративно – прикладного – відповіді студентів.

Отже , сьогоднішня тема це ознайомлення з різноманітними формами декоративно – прикладного мистецтва.

Далі на цьому ж уроці можна використати

5. «Шифрувальник» робота в парах

З окремих літер потрібно викласти слова, ставлячи літери в порядку зростання чисел.

1453627 2453761 43251

Вившика уанвянк итакб і так далі. Студенти викладають Види декоративно – прикладного мистецтва.

6. 2й варіант «шифрувальника» - метод смс-повідомлень.

Визначити ключове слово уроку.

НУБІП України

Зашифрувати його за допомогою цифр.

Дати завдання студентам розшифрувати і оголосити тему уроку.

Наприклад: розшифрувати тему уроку: вид образотворчого мистецтва:

НУБІП України

2718451 (графіка)

7. «Хто скоріше»

На дошці розгашована низка слів (суміш видів та жанрів

образотворчого мистецтва): анімалістичний, натюрморт, декоративно –

прикладне мистецтво, скульптура , пейзаж, архітектура, історичний,

побутовий, живопис, портрет, інтер'єр, графіка. Розподілити слова на дві

групи : одна частина класу види образотворчого мистецтва вибирає, а інша –

жанри образотворчого мистецтва.

НУБІП України

8. «Хрестики-нолики».

НУБІП України

- Зараз ми перевіримо, як ви робили домашнє завдання, пограємо з вами в інтелектуальну гру. Що таке інтелект? (розум, розумова діяльність людини).

Отже ми зараз проведемо гру для розуму.

Відгадайте, як ця гра називається:

НУБІП України

Загадки:

1. Вишивка картатими стежками (хрестик)

2. Не схожий він на п'ятак,

Круглий він, та не дурак,

З диркою, та не бублик (нолик).

НУБІП України

До дошки виходять два студента. Один з них «Хрестик», інший – «Нोलік».

НУБІП України

«Хрестик» починає, витягує карточку з питанням, якщо відповідає правильно, ставє свій знак. Якщо гравець не може дати відповідь, то хід переходить супернику. Хто першим закритє своїм знаком три квадрати попертикалі, горизонталі чи вертикалі – виграв і отримує оцінку «відмінно».

НУБІП України

Якщо студент правильно відповів на три питання і закрив свої квадрати наперед, то питання, що залишилися дістаються супернику. Якщо другий гравець відповів правильно, то він може теж отримати «11».

НУБІП України

III. Повідомлення теми, мети уроку та очікуваних результатів діяльності.

1. Після того, як ви дізналися назву теми для досягнення успіху вам необхідно сформулювати завдання уроку. Це може зробити

кожен із вас, використовуючи формулу :

« Після цього уроку я зможу:

Пояснити...

Створити...

Набути навички в роботі...

Проаналізувати...,

Тобто студенти мають усвідомити власні очікування від уроку.

2. Можна це зробити більш творчо:

НУБІП України

Викладач запитує у студентів: «Що нам потрібно для того, щоб урок пройшов добре?». Студенти пропанують свої відповіді, які викладач записує на дошці або на ватмані (пише не рівно, а у формі хвиль): *Старання, вміння слухати, активність* тощо.

НУБІП України

Потім студенти роблять з паперу човники, на яких пишуть те, що очікують від цього уроку. І клеять човники на хвиль. *Давайте пустимо наші очікування у вільне плавання!*

IV. Мотивація навчальної діяльності на уроці.

НУБІП України

1. Метод «Мозговий шторм»

Як ви вважаєте, навіщо ми вивчаємо тему «...» Де нам знадобиться це в житті?

НУБІП України

2. Метод "Кути"

1. На великих аркушах паперу напишіть різні точки зору щодо теми уроку

2. Оголосіть студентам, яка точка зору в якому куті розміщена.
3. Запропонуйте дітям приєднатися до якогось кута.
4. Студенти у своєму куті мають обговорити причини свого вибору.

5. У кожному куті студенти обирають спікера, який розкаже всій аудиторії причини, назваці у його куті.

Наприклад: тема: "Жанри живопису".

Починаючи вивчати живописні жанри, студентам пропонують вибрати улюблений жанр та назвати дві причини, чому саме цей жанр їм найбільше подобається

НУБІП України

3. Метод «Асоціативний куц»

Наприклад, перед малюванням весняного пейзажу пропонуємо дітям скласти асоціативний куц до слова «весна»

НУБІП України

4. Вправа «Різноплановий пейзаж»

На дошці плакат, на якому зображено небо і земля. Плакат має невеликі прорізи, в які діти повинні вставити підготовлені зображення будинків і дерев. Завдання студентів полягає в тому, щоб правильно розташувати зображення (великі — внизу, маленькі — вгорі). Після виконання завдання студенти приступають до малювання різнопланового пейзажу.

НУБІП України

Гра «Прояви фантазію»

1. - Домалюй так, щоб у кожному квадраті з'явився якийсь предмет.

Під час аналізу картин можна використовувати

НУБІП України

Метод « Діалог»

НУБІП України

Це може бути під час аналізу картин по такому алгоритму:

1. Назва картини, автор.
2. Визначення жанру твору (пейзаж,

НУБІП України

портрет, натюрморт, історичний, побутовий, анімалістичний, міфологічний, сюжетно – тематична картина)

3. Що зображено на картині ? (Події, об'єкти ...)
4. Що лежить у центрі композиції, статична чи динамічна

НУБІП України

композиція?

5. Яким чином виділене головне: розміром, кольором, розміщенням?

НУБІП України

6. Наявність плановості (багатопланова композиція

або використання планів недоречно)

7. Як автор використав лінійну та повітряну перспективи?

8. Визначення колориту картини

НУБІП України

Метод « Прес» дає можливість навчитися формулювати та висловлювати свою думку з дискусійного питання аргументовано, в чіткій стислій формі, впливати на думку ваших співрозмовників:

1. **Позиція:** почніть зі слів « **Я вважаю...**»

НУБІП України

2. **Обґрунтування:** починаючи словами « **...тому, що...**» поясніть на чому ґрунтуються докази на підтримку вашої позиції.

3. **Приклад:** продовжуйте висловлювання словом «**...наприклад**»

та наведіть факти, дані, що підтверджують вашу позицію.

НУБІП України

4. **Висновки:** закінчить висловлювання « **отже (тому), я вважаю**» і узагальніть свою думку, зробіть висновок про те, як ви оцінюєте даний твір мистецтва.

НУБІП України

Технологія «Уяви себе» за картиною І Левітана «Золота осінь»

- Як ви думаєте, про що ця картина?
- Що зображено на ній?

НУБІП України

- Яке небо на картині?
- Якого кольору листя на деревах?
- Чи всі дерева одягнені в золоте вбрання?
- Якою здається вода в річці?

НУБІП України

- Як зображено сонце?
- Що видно на високому березі вдалині?
- Що найбільше сподобалося вам у цій картині?
- Чому осінь називають золотою, багатою, щедрою?

НУБІП України

- Який колорит у картині?
- Який настрій викликає пейзаж?
- Який заголовок можна дати цій картині?

Метод «Порівняння»

Схема порівняльного аналізу

№	Категорії порівняння	Художник, картина	Художник, картина
1	Сюжет твору		

НУБІП України

НУБІП України

2	Композиційна будова твору		
3	Техніка виконання		
4	Характеристика образів		
5	Ідея твору		

Саме за допомогою порівняльного аналізу дитина :

- Самостійно визначає види, жанри, техніку образотворчого мистецтва, композицію твору;
- Розрізняє репродукції за оригіналами;
- Виражає власну думку.

V. Пояснення нового навчального матеріалу.

1 Метод «Мозговий шторм» - це ефективний метод колективного обговорення, пошук рішень, що спонукає учасників проявляти свою уяву та творчість, який досягається шляхом вільного вираження думок всіх учасників і допомагає знаходити кілька рішень з конкретної теми. Дуже важливо уважно слухати один одного і доповнювати та розвивати ідеї інших учасників, а також висувати якомога більше ідей щодо вирішення проблеми; не обговорювати, не критикувати висловлювання інших, не намагатися давати оцінку запропонованим ідеям.

Наприклад, урок в 6 класі Тема «Світлотінь»

- Що є об'єктом зображення у пейзажному жанрі? Назвіть види пейзажу. Що таке колорит?

Після того, як студенти висловились викладач нагадує, що колорит може бути світлим і темним, теплим і холодним, залежно від того, які кольори у ньому переважають. За допомогою ілюстративного матеріалу діти порівнюють кольорові поєднання та настрої творів. Пейзажі А. Куїнджі демонструють зв'язок колориту та ліричного настрою, випромінюють любов до рідної землі.

- Як називають художників, які працюють у жанрі пейзажу?

Викладач додає до відповідей студентів інформацію про те, що художники, які зображують море, воду називають художниками мариністами (слово марина означає Морська).

2. Робота в групах

5 клас. Тема: Кольори та відтінки у живописі. Комбінування технік «по-вологому» та «по-сухому» для передавання глибини простору...

Цей метод можна використати щоб діти відповіли на питання «В яких випадках потрібно використовувати техніки «по-вологому» та «по-сухому» для передавання глибини простору?»

Для цього поділяємо студентів на 2 команди. Одна дає пояснення щодо техніки «по-вологому», інша – «по-сухому».

Як ми пам'ятаємо, білий і чорний кольори утворюються з безлічі інших кольорів, коли вони зливаються разом. Знаємо всі кольори і відтінки, які ви знаєте за допомогою:

3. За допомогою інтерактивного методу «Мікрофон» та гри

«Ланцюжок» - діти, передаючи мікрофон називають кольори або частини об'ємного рисунка (полюск, світло, півтінь, власна тінь, рефлекс, падаюча тінь).

4. Метод «Прес конференція»

Проведенню такого заняття повинна передувати чимала підготовча робота. Десять тижнів за три оголошується тема, і протягом цього часу студенти добирають матеріал в книгах, періодичній пресі. І вже за тиждень аналізуються зібрані тексти, ілюстрації, систематизуються і виділяються питання по даній темі. Розповідається з якою метою відбуваються пресконференції, де збори представників органів масової інформації (преси, радіо, телебачення), що проводяться офіційними особами з метою інформування з актуальних громадсько-політичних питань.

Пресконференцією називають також зустрічі державних, політичних, громадських діячів, учених та ін. з представниками органів масової інформації для бесіди і відповіді на їхні запитання, що становлять

громадський інтерес» – і пропонується провести такий захід на наступному занятті. Кожен студент має вибрати собі питання і підготувати на нього відповідь. Таким чином, визначаються „фах” майбутніх учасників прес-конференції: „історики”, „літературознавців”, „мистецтвознавців”, „журналісти”...

За студенськими столами, оберненими до класу „фахівці”.

„Журналісти” на своїх студенських місцях – серед „глядацького залу”.

Викладач діти, хочеться нагадати, що успіх сьогоднішнього заняття залежатиме від кожного з вас. Особливо від „фахівців”, адже їм потрібно якнай докладніше розповісти все, що встигли дізнатися на дану тему. Від „журналістів” чекаємо цікавих запитань.

5. Дослідницька робота . Технологія «Словесний малюнок»

Група студентів – дослідників знайшла і зачитає, як у художній літературі письменники описують осінній пейзаж. Спробуємо зараз уявити те, про що йтиме мова.

6. Гра «Експерти та доповідачі»

Клас ділиться на дві групи: експертів і доповідачів. Роздаються експертам графічні роботи (гравюра, граттаж, пуанталізм) і вони спробують визначити, до якого виду графіки належить твір, техніку його виконання, якщо можливо, то і автора . Доповідачі в цей час отримують картки з інформацією, з якою нас ознайомлять.

Потім викликаються послідовно експерт зі своєю думкою та доповідач з інформацією про використану в творі графічну техніку.

VII. Практична діяльність.

НУБІП УКРАЇНИ

Вулиця народних майстрів.

Прикрасимо посуд.

Кожна команда отримує фотографію або ілюстрацію із зображенням квітки (у кожної команди своя квітка) і листочка (форма і колір квіток і листочків повинні бути простими), а також шаблон будь-якого побутового предмета (чашки, блюда, вази тощо). Команди повинні створити орнамент із запропонованих зображень (діти самостійно стилізують рослини) і

прикрасити їми шаблон посуду. Переможцем вважається команда, яка першою справиться із завданням, правильно складе орнамент із запропонованих зображень.

«Чарівна скриня».

У центрі ватмана намальована скринька.

Для скриньки не проста, вона символізує наше щастя. Намалуйте навколо неї все, що приносить вам щастя.

Загадковий лист.

Команди отримують шаблони яєць і з допомогою символів малюють побажання, написані на зворотній стороні шаблону. Наприклад: «Бажаю не хворіти і захищу вас від нещастя і лихого ока». (Зображення солярних знаків)

«Бажаю багатого врожаю» (Рослинні символи, зображення засіяного поля)

«Бажаю довголіття». (Геометричні символи, безконечник). Для того щоб дітям легше було виконати це завдання, вони можуть користуватися своїми

схемами, де зображені символи.

Ізо-терапія. Колаж.

Використовую під час вивчення теми «Модернізм» («кубізм», абстракціонізм»)

Студентам на парті роздаються нарізані з кольорового паперу геометричні фігури. Завдання:

Будь-який елемент, який вам сподобався приклейте в центрі альбомного аркуша.

НУБІП УКРАЇНИ

Беремо другий об'єкт і приставляємо до першого. Далі третій і так далі.

Після п'ятого, розглянути, що у вас вийшло, на що це схоже?. Доклеяти елементи, щоб у вас з'явився сюжет картини. Оформіть так, як ваша картина повинна виглядати.

НУБІП УКРАЇНИ

І як справжні художники-модерністи придумайте цікаву назву в стилі Сальвадора Далі.

Практична робота може бути і в групах.

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

1. Для цього студентам роздаються кольорові прямокутники. Колір означає групу, у якій студент працюватиме. Група повинна за визначений час виконати завдання:

5 клас тема: «Аплікаційна композиція з геометричних фігур « Килим».

Відтворення настрою за допомогою використання локальних кольорів та простих геометричних форм»:

- створити композицію;

- подати результати своєї діяльності (узяти участь у виставці робіт);

- Обговорити та оцінити роботу кожного члена групи.

Завдання для груп:

• аплікаційна композиція за уявою « Сум», « Радість», « Спокій», «

Напруження», « Самотність», « Кохання».

2. Завдання на уроці може виконуватися в різних техніках по групах:

- штампування

- монотипія

- губкою

- зубною щіткою

- пуантилізм (малювання квачиком) - малювання на основі манної

круп.

3. Урок тематичного малювання по темі: «Дитячі зимові розваги»

1 група – малює пейзаж, коли сонечко тільки зібралось лягати спати. Вам потрібно користуватися лише теплими кольорами.

2 група мають відобразити боротьбу теплих сонячних променів із холодним подихом ночі. Вам можна користуватися, як теплими так і холодними кольорами.

3 група - створює пейзаж, у якому сонечко вже заховалося за обрій.

Ї допоможуть вам це зробити холодні кольори.

На закріплення проводжу такі ігри:

Гра «Як кольори один одного прикрашають».

Правила гри: на столі розкладені паперові квадрати різних кольорів і відтінків. Студенти вибирають собі по кольору. Ведучий з числа студентів з зав'язаними очима і вимовляє: «Червоний, жовтий, синій, вибираю колір їхній!» і показує на кого-небудь. Вибраний студент виходить до ведучого і розповідає, що їхні кольори дарують одне одному, як ведуть себе поруч один з одним. Ведучий повинен вгадати, що це за колір. Потім міняються ролями, і гра продовжується.

Гра «Владай колір».

Правила гри: діти таємно записують свій улюблений колір. З числа студентів вибирається художник, мета якого з відповідей на питання відгадати назву кольору. Питання: - З якими фарбами дружить твій колір? - Який предмет вийде, якщо змішати цей колір з іншим? Зразкові відповіді: мій колір міцно дружить з синім і жовтим; якщо він буде дружити з жовтим, вийде солодкий апельсин, якщо з синім – баклажан; якщо його змішати з білим, зросте прекрасна троянда. Відповідь: червоний.

Гра «Фарби природи».

Правила гри: викладач роздає картки зі словами: ліс, луг, поле, озеро, море, річка, гора, небо і т. д., пропонує дітям під музику здійснити уявну подорож по тим місцям, які дані в їх картці. Потім кожен замальовує фарби природи, що виникли в його уяві у вигляді різнокольорових хвиль. За

НУБІП УКРАЇНИ

малюнками одне одного діти вгадують, де побували їх друзі. Підсумки: гра розвивається асоціативно-образне, абстрактне мислення.

Гра «Букет якостей».

Правила гри: діти отримують картки з назвами різних якостей, а потім діляться на групи. Кожна група зображує букет з квітів, відповідних, на її думку, якостями, які їй дісталися. За малюнками одне одного діти вгадують, які якості вони символізують. Підсумки: гра розвиває вміння висловлювати в живопису емоційний стан, виховує толерантне ставлення один до одного.

НУБІП УКРАЇНИ

Гра «Кольоровий вираз».

Правила гри: клас ділиться на дві команди, які змагаються, хто більше згадає виразів (приказок та фразеологізмів), що включають назва кольору.

Приклади:

- Райдужні надії,
- Зелена туга,
- Постати в чорному кольорі,

- Чорна заздрість (невдячність),

- Рожеві окуляри,
- Блакитна (рожева) мрія,
- Згущувати фарби,

- Чорний гумор,

- Мені глибоко фіолетово та ін.

Гра «Музика і фарби».

Якими фарбами ти зможеш написати Весняних струмочків дзюрчання?

Відтінками якими будеш малювати Кошиків зелених стрекотання?

НУБІП УКРАЇНИ

Якого кольору шум дощу,
У театрі сплеск оплесків?
Завдання, юний художник, для тебе – Зобразити кольори таких моментів! Діти діляться на групи. Кожен член групи виконує одне із завдань.

Потім результати порівнюються, обговорюються, аналізуються. **Творче завдання «Народження відтінків червоного кольору»** пропонується дітям у якості домашнього завдання. Правила: викладач записує на дошці названі дітьми відтінки, наприклад, червоного кольору (малиновий, рожевий, багряний, рубіновий, червоний, бордовий, яскравочервоний). Діти вибирають собі відтінок кольору і пишуть казку про те, як він з'явився на землі.

НУБІП УКРАЇНИ

VIII. Підбиття підсумків уроку. Рефлексія

1. Технологія « Сенкан» (1 іменник, 2 прикметника, 3

дієслова. Фраза з 4 – х слів, що визначає відношення до теми, 1 слово синонім) Наприклад тема практичної роботи :

НУБІП УКРАЇНИ

1. Живопис

1. Колоритний, чаруючий

2. Дивує, милую, надихає.

3. Живопис – моє улюблене заняття

4. Картина

НУБІП УКРАЇНИ

2. Гра « Гарячий стілець»

На спинці стільця прикріплені завдання, студенти по одному повинні швидко і коротко дати на них відповіді. 3. Прийом « Відкритий мікрофон» -

НУБІП УКРАЇНИ

Що ми повторили?

• Що нового дізналися на уроці ?

• Що навчилися робити?

• Чи всі задоволені результатами, які отримали на уроці?

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

Чи виправдалися ваші очікування, які ви визначали на початку уроку?

4. Метод « Незакінчене речення»

- Жанр образотворчого мистецтва, присвячений зображенню природи,

НУБІП УКРАЇНИ

міст, сіл – це...

(пейзаж)

• Відтворення художнього оригіналу поліграфічним або

НУБІП УКРАЇНИ

фотографічним способом – це.. (репродукція) Або:

• Сьогодні я дізнався...

• Було складно...

• Було цікаво...

НУБІП УКРАЇНИ

• Мене здивувало...

• Я зрозумів, що...

• Тепер я можу...

• Я навчився...

НУБІП УКРАЇНИ

• Я зміг..

5. Прийом « Рюкзак».

Хто вирушає у подорож, той завжди збирає з собою необхідні речі у рюкзак. Завершуючи урок, давайте також зберемо наш рюкзак, щоб узяти в дорогу знання, уміння та настрої сьогоднішнього уроку.

НУБІП УКРАЇНИ

Я знаю

Я вмію

Мій настрій _____ тому

що _____

НУБІП УКРАЇНИ

Тему « Силует» необхідно висвітлити тому, що _____

Студенти зачитують свої враження та кладуть аркуш до рюкзака, який тримає викладач.

НУБІП УКРАЇНИ

6. Гра «Дебати».

В грі приймають участь 2 команди (одна підтверджує тезис, інша його заперечує). Команди складаються з двох-трьох гравців. Принцип гри полягає в тому, щоб переконати нейтральну сторону (суддів) в тому, що ваші аргументи переконливіші за аргументи оппонента. Наприклад: тезис «Кубізм

НУБІП УКРАЇНИ

– це високе мистецтво».

7. Метод «Моя теза».

За допомогою цього метода можна весело й на оптимістичній ноті закінчити урок чи заняття, заохочуючи учасників до кристалізації головних

НУБІП УКРАЇНИ

тез вивченого. Прошу студентів записати одним реченням на аркуші паперу

головну ідею вивченого, потім групу учасників у пари, і хай кожен за сорок

п'ять секунд спробує переконати партнера, що саме його теза важливіша за інших.

НУБІП УКРАЇНИ

Саморефлексія.

Студенти відповідають на запитання: «Чи справдилися мої очікування від уроку?»

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

Метод «Кольорова фесрія»

На партах у кожного фігурні картки трьох кольорів: жовтий, синій і червоний, які означають: «Я все зрозумів», «Мені дещо не зрозуміло», «Мені складно зрозуміти». Після пояснення нової теми викладач просить показати картки, які відповідають рівню розуміння конкретної ситуації, після чого викладач приймає рішення – продовжити пояснення, пояснити знову, змінити тактику пояснення, або взяти на замітку й попрацювати індивідуально з окремими студентами.

2.3 Інтерактивні технології як засіб демократизації навчального процесу.

Ефективне впровадження демократичних засад в практику навчального процесу в цілому в освіті і у вищому навчальному закладі зокрема, передбачає використання методик, які допомагають набути соціальних та інтелектуальних навичок демократичної поведінки. Найбільш результативними є технології, спрямовані на створення суб'єктнооб'єктних відносин між викладачем (майстром в/н) і студентами, залучення їх до активної комунікативної взаємодії, встановлення атмосфери взаємоповаги, довіри та відповідальності. Як вже зазначалося, технології, які надають навчальному процесу діалогічного характеру, відносяться до класу інтерактивних. Застосування інтерактивних технологій у ході лекційного викладу матеріалу передбачає, насамперед, перетворення студента з об'єкта навчаючого впливу на суб'єкт активного творчого процесу, забезпечення сприятливих психологічних умов для співпраці викладача та студентів, стимулювання пізнавальної активності на занятті та після нього. За такого підходу неможливо не помітити, що традиційна лекція, у якій переважає репродуктивне сприйняття матеріалу слухачами, відзначається низкою суттєвих вад: - зазвичай вона має вигляд суто монологічного інформаційного потоку, розрахованого на неіснуючого "середньостатистичного" студента та байдужого через свою "загальнодоцільність" до потреб конкретного слухача; - обмін інформацією має переважно односторонній характер: одна сторона

займає рецептивну позицію, а друга – викладає проблему, не будучи певною, чи фіксують слухачі справжню ієрархію причинно-наслідкових зв'язків, чи вихоплюють з неї тільки те, що знаходиться на поверхні; – зведення

навчальної активності аудиторії під час такої лекції до рівня копіювання монологу викладача за принципом "що встиг, те записав" провокує сприймання теоретичних знань відірвано від їх осмислення та засвоєння; зворотній зв'язок з аудиторією здійснюється, як правило, за допомогою мінімально можливих засобів: візуального спостереження за діями студентів,

виразом їх очей та облич, спорадичних зауважень тощо. З метою запобігання

ним вадам і створення під час лекції сприятливих умов для набуття студентами досвіду демократичної поведінки та комунікативної взаємодії доцільно застосовувати ряд спеціальних прийомів, які "стимулюють

творчість, ініціативу, самостійне та критичне мислення і базуються на принципі багатосторонньої взаємодії. По-перше, активного діалогічного характеру лекції надає полемічний виклад, у ході якого викладач, розкриваючи шлях пошуку істини, супроводжує його запитаннями типу "З чого почати? Чому? На якій підставі? Звідки це випливає? Які аргументи

свідчать на користь цього?" тощо. Студенти таким чином отримують досвід ведення полеміки. По-друге, важливо підвищити статус студентських запитань щодо матеріалу лекції. Для цього:

а) періодично, а не тільки в кінці уроку, виділяти на занятті кілька хвилин для формулювання у студентів своїх запитань;

б) позитивною реакцією переконати вихованців, що їхні запитання не здаються викладачеві недоцільними;

в) запропонувати кожному студенту сформулювати по одному запитанню і довільно вибрати декілька з них, щоб запобігти упередженому ставленню аудиторії до тих, хто ставить запитання;

г) заохочувати самих студентів до відповіді на запитання своїх товаришів тощо. Варто також практикувати такі прийоми, які допомагали б студентам вести запис навчального матеріалу на занятті.

Наприклад, важливо усно, чи записами на дошці, чи за допомогою технічних засобів навчання підкреслювати особливу важливість суттєвих моментів уроку. Найвигіднішим для відкритого доступу у бібліотеці чи кабінеті лекційного файлу, до якого входять структурно-сміслова схема уроку, копії роздаткового матеріалу, діаграми, схеми, список рекомендованої літератури,

питання для обговорення та самостійного вивчення і т.п., з одного боку, створить для студентів сприятливу орієнтовну основу для осмисленого сприйняття викладу замість механічного конспектування, а з другого боку – дасть більше простору для самостійної роботи. Важливим засобом зворотного зв'язку для викладача є перегляд студенських зошитів. В

результаті такого перегляду викладач може врахувати особливості аудиторії, переглянути деякі звичні для нього прийоми пояснення, ввести нові способи викладу й аргументації, на наступний урок, внести необхідні корективи у попередньо викладений матеріал тощо. Створення демократичного клімату

під час проведення семінарських занять є можливим за умови дотримання певних правил: чітко й дохідливо формулювати власну точку зору, намагатися донести її до слухача, вести коректний діалог, уникати поспішних висновків, вислухати співбесідника до кінця, зацікавити його власною точкою зору, знайти раціональне зерно в чужій думці, не монополізувати час розмови, досягти спільної думки і захистити її перед усією групою.

Різноманітні форми навчального спілкування на семінарському занятті можуть бути поділені на кілька груп:

а) індивідуально-колективне спілкування;

б) спілкування в парах;

в) спілкування в малих групах. Індивідуально-колективна робота передбачає, з одного боку, що від кожного студента очікують почути його

особисту точку зору, а з другого боку, слухачем виступає вся аудиторія і всі присутні висловлюються по черзі.

Ця форма організації навчального спілкування є дуже доречною, коли викладач розпочинає низку семінарських занять, представляє у загальних рисах зміст наступної роботи, знайомить студентів зі своєю методичною позицією та вимогами, започатковує обговорення головних правил спільної діяльності та поведінки.

До числа таких правил можна віднести, приміром, наступні:

а) участь у семінарському занятті безпосередньо свідчить про ступінь відповідальності студента за свою професійно-методичну підготовку: кожен працює на своє майбутнє;

б) за допомогою можна звертатися завжди і до будь-якого джерела;

в) кожен має право слова, проте не слід заважати говорити іншому;

г) "відмінна" оцінка за відповідь означає, що вона повинна бути чимось відмінною від матеріалів отриманих на уроках, містити власний творчий доробок студента.

Варто також періодично протягом усього циклу семінарських занять з'ясувати в підсумкових бесідах з студентами, їх індивідуальні пізнавальні потреби, наявні прогалини, сумнівні випадки; цікавитися їхніми побажаннями; обговорювати перспективи покращення навчального процесу.

Іншим прийомом індивідуально-колективної роботи з студентами під час семінарських занять є інтелектуальний штурм – генерування понять, викликаних асоціативними зв'язками з даною темою, незалежно від того, наскільки далекими вони здаються на перший погляд. Це – ефективний спосіб уникнення почуття невпевненості студента в собі, яке гальмує

комунікативну активність. Така стратегія поведінки виявляється досить мотивуючою, оскільки цікаві й незвичайні асоціації, наведені одними студентами, засхожують до участі інших, що в цілому надає діяльності

творчого характеру. Раунд – одна з самих простих форм залучення кожного учасника семінару до колективного обміну думками в ході поточної роботи над темою, коли всі студенти по чергово висловлюються протягом обмеженого часу (1-2 хвилини) з приводу запропонованої проблеми чи поставленого питання. Питання/проблеми, що виносяться на раунд, можуть або бути попередньо запропонованими для домашнього розгляду, або виникати безпосередньо на занятті. Нового, більш демократичного звучання можна надати студеським запитанням. Для цього слід пустити по колу листок паперу (чи декілька листків – по кількості присутніх), запропонувавши кожному студенту записати на ньому одне запитання з теми заняття, відповідь на яке цікавить його найбільше чи викликає найбільші труднощі. Після невеликого узагальнення всього списку з метою уникнення повторів запитання виносяться на дошку.

Потім робота може розвиватися у двох напрямках:

а) кожен бажаючий відповідає одразу на запитання, в якому він орієнтується найкраще;

б) студенти довільно обирають по одному запитанню і протягом короткого часу готують на нього відповідь, з якою знайомлять усю групу.

Можна також поєднати обидва напрямки. На заключному етапі заняття на теми доречно здійснити самооцінювання. Воно передбачає, що кожен учасник семінару, в тому числі викладач, називає та коментує одну, на його думку, позитивну й одну негативну сторону заняття, що закінчується. За такої форми зворотного зв'язку викладач отримує чудове підґрунтя для вдосконалення організації навчального процесу, а студенти вчаться формулювати критерії оцінювання та порівнюють власні оцінки з враженнями своїх колег. Форми педагогічного спілкування, які об'єднуються в групу парної роботи, також мають декілька варіантів. Існують, наприклад, відкриті пари, які утворюються довільно та являють собою діалог з приводу певної проблеми, який відбувається перед усією групою. Співрозмовники

можуть дотримуватись як однієї точки зору, так і різних або протилежних. Слухальській аудиторії пропонується оцінити аргументи учасників диспуту. Корисно буде надати такому діалогові форми ролівої гри, у якій її учасники

висловлюватимуть точки зору, визначені рамками ролі. У закритих (фіксованих) парах студенти обговорюють поставлені проблеми з постійним партнером, як правило, сусідом по столу, не виносячи деталей обговорення на суд аудиторії. Якщо метою роботи у відкритих парах є демонстрація самого процесу вирішення проблеми, то спілкування у фіксованих парах

спрямоване на досягнення певного результату, спільної думки, яка потім повідомляється іншим. Спілкування в гнучких парах відбувається при постійній зміні співбесідника, що викликається різними цілями: пошуку серед учасників семінару односторонніх з певного питання, з'ясування експертних оцінок, підсумовування результатів виконання завдання,

широкого опитування з наступним заповненням таблиці, діаграми тощо. Характерною особливістю наведених вище форм парної роботи є послаблення психологічного напруження, пов'язаного з одноосібним прийняттям рішення, завдяки тій обставині, що обмін думками відбувається в діалогічній формі, переважно з обмеженою кількістю партнерів, або у вигляді

гри, коли обидва учасники спілкування знаходяться в однаковому становищі чи виконують функції, які визначені рамками ролі. Психологічний тиск відповідальності за правильне розв'язання проблеми значно знижується в процесі організації спільної роботи студентів у малих групах. Складні багатоопераційні проблеми, які вимагають чималого часу для обміркування та розподілу функцій між взаємодіючими (з наступним об'єднанням зусиль),

можуть розв'язуватися в умовах проблемних груп. Ці групи нараховують 4-6 осіб, які мають справу з однією й тією ж проблемою одночасно протягом певного часового проміжку. Задача кожної групи – знайти свій розв'язок проблеми і повідомити його решті студентів. Викладач (майстер в\н) мусить

тримати в полі зору всі групи, надаючи конкретну допомогу чи здійснюючи загальний моніторинг. У процесі такої роботи студенти, по-перше, багато

ного навчаються один в одного, і також збагачують свій досвід альтернативними варіантами виконання отриманого завдання. Мінігрупи – невеличкі групи по 2-3 особи – мають таку назву не тільки через обмежену кількість учасників, але й завдяки часові, відведеному на обговорення. Вони

утворюються для розв'язання протягом 1-2 хвилин нескладних завдань, пов'язаних зі швидким знаходженням з опорою на текст, схему, графік чи інше джерело інформації відповідей на поставлені запитання, формулюванням певного висновку, виконанням короткого тесту тощо. Групи

за інтересами організуються відповідно до кількості існуючих точок зору на запропоновану проблему. Кількість учасників у кожній групі може бути різною. Вона залежить від кількості прихильників тієї чи іншої гіпотези.

Викладач (майстер в'н) попередньо знайомить усіх присутніх з різними підходами до проблеми чи різними способами її розв'язання і пропонує їм визначитися у своїх уподобаннях і розбитися на відповідні групи з метою

розробити аргументацію на користь свого підходу та захистити відповідну гіпотезу. Є рація запропонувати групам викласти свої аргументи письмово й розмістити їх в аудиторії на спеціальній дошці для широкого ознайомлення.

Така робота є безперечно корисною для формування вмінь аргументувати свою точку зору, порівнювати різні позиції, об'єктивно оцінювати свої помилки й уникати їх. Інколи індивідуальна робота, спілкування в парах і малих групах може поєднуватися в контексті однієї форми – піраміди, яка є багаторівневою формою організації взаємодії на семінарі. Розпочинається вона з виконання спільного для всієї групи завдання індивідуально (5 хвилин).

На другому етапі студенти об'єднуються в пари, порівнюють свої записи, в'ясовують спірні питання, розробляють спільний варіант. Третій етап передбачає утворення груп по 4-8 осіб у кожній, перед якими ставиться вже інше, більш складне завдання. У кінцевому результаті один представник від

кожної групи отримує необхідний час для демонстрації результатів колективної роботи на пленарному засіданні (вони також можуть бути подані письмово на дошці). При такому поетапному підході до складної проблеми

кожен наступний етап збагачується аргументацією від попереднього, значно полегшується її розв'язок у цілому. Загалом, підсумовуючи ефективність перелічених форм організації спілкування на звичайних заняттях та семінарських заняттях, слід особливо відмітити їх соціально значущий гуманістичний потенціал, який неодмінно проросте в наступній діяльності студентів у демократичні когнітивні та поведінкові норми. Адже, як стверджують дослідники в галузі психології, кожна вища психічна функція в процесі розвитку з являється двічі: спочатку як функція колективної поведінки, а згодом як спосіб індивідуальної поведінки, внутрішній процес діяльності.

Висновок до розділу 2

Аналізуючи надану класифікацію інтерактивних методів навчання, можна вважати, що вона відповідає такій умові, як самореалізація особистості учня. Даний висновок підтверджується наступними аргументами. По-перше, самореалізація учня можлива тільки у дії і аналізується відносно його особистого простору.

Отже, розглядаючи самореалізацію учнів в учбовій діяльності, вона визначається як динамічна взаємодія того, хто навчається зі своїм внутрішнім світом і зовнішнім - обов'язковим простором в діяльній формі активності, при якій відбувається перехід його потенційних можливостей в актуальні, а результативність характеризується відчуттям успіху. Як було згадано вище, інтерактивні методи навчання припускають обов'язкову взаємодію учасників освітнього процесу.

По-друге, одним з основних видів інтерактивних методів навчання являється гра – спільна діяльність, яка представляє собою одну з головних психолого-педагогічних основ процесу самореалізації в навчальній діяльності.

По-третє, емоційні переживання відчуття ситуації успіху, усвідомленість і рефлексія здійснюваної діяльності також є невід'ємною частиною процесу самореалізації особистості.

НУБІП України

Таким чином, використання в навчальній діяльності розглянутих інтерактивних методів навчання сприяє самореалізації особистості учня, значно підвищує якість навчання і являється важливою "рушійною силою" загального розвитку.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ III Організація проведення інтерактивного заняття

3.1 Технології проведення інтерактивного заняття « Життя – найкраща цінність»

НУБІП України

Мета: Формувати вміння аналізувати свої почуття, думки, бажання.

Виховувати прагнення до дієвості, активності, творчості у житті, бажання самому творити свою долю.

НУБІП України

Обладнання: Біблія, Конституція України, ілюстрації, макет річки, картки з інформаційним завданням, плакат з запитанням висловів знаменитих людей на дану тему.

НУБІП України

А ми живі, нам треба посищати. Зробити щось, лишити по собі. *(Л.Костенко)*

Єдине, що від нас залежить, -

НУБІП України

Принаймні вік прожити як належить.

(Л.Костенко)

Щастя – не слова, не гроші,

НУБІП України

Все це минає

Щастя – це люди хороші,

Шана людська...

НУБІП УКРАЇНИ

Там де складніше, де важче,
Швидше знайти його властєся,
Руки твої роботящі – Ось твоє
щастя.

(О.Підсуха)

НУБІП УКРАЇНИ

Хід уроку

1. Організація класу до заняття. Студенти сідають у коло за 5 столів

2. Оголошення теми заняття.

НУБІП УКРАЇНИ

Тема сьогоднішнього першого уроку: “Життя – найвища цінність”.

Подумайте хвилину про що будемо вести мову на цьому.

3. Очікувальні результати.

НУБІП УКРАЇНИ

Інтерактивна технологія “закінчи речення”

На дошці записане речення: “Від сьогоднішнього уроку на тему. Життя – найвища цінність я очікую... (Кожен по черзі висловлює свою думку).

- Зрозуміти, що таке людське життя.
- З’ясувати, яку цінність складає людське життя.
- Збагнути, що таке життєві цінності.
- Зрозуміти для чого людина живе.
- З’ясувати що зробити, що життя було повноцінним.
- Збагнути, яка моя роль у житті людства.
- Навчатися дорожити кожною хвилиною життя.
- Навчитися керувати своїм життям.

4. Розповідь викладача.

Найцінніше, що є у людини – це її життя. Воно дається їй тільки раз і кожній своє. Довге чи коротке, воно триває лише від народження і до смерті, його не можна прожити двічі.

Учень. Скільки б не судилося страждати,

Все одно благословлю завжди

День, коли мене родила мати,

Для життя, для щастя, для біди.

Як мені даровано багато Скільки

в мене щастя і журби! На землі

смітись і страждати

Жити і любити поміж людьми!

(В.Симоненко).

Так, життя – це безцінний дар, який людина одержує при народженні. Проте як вона зуміє розпорядитись цим даром залежить від неї самої. Життя можна витратити на різні задоволення, на те, щоб отримати якомога більше приємних вражень, насолод. Але таке життя – порожнє.

Життя має величезну цінність вже само по собі, не варто розтринькувати його на щось менш цінне, в тому числі лише на самі задоволення.

НУБІП УКРАЇНИ

Людина повинна дорожити своїм життям навіть тоді, коли воно у неї чомусь не складається, коли у ньому більше незгод ніж радощів.

Багато видатних людей були у своєму особистому житті нещасливими, але вони зумили настільки збільшити цінність свого життя, що стали практично безсмертними.

НУБІП УКРАЇНИ

Так, кожен день свого свідомого життя Т.Г.Шевченка переплавлений ним у золоті рядки його невмирущих творів. Він пише: *Наша ціль – людське щастя і воля*

НУБІП УКРАЇНИ

*Розум владний без віри основ
І братерство велике, всесвітнє – Вільна
праця і вільна любов.*

Чи Леся Українка, будучи прикутою до ліжка, а скільки в її словах любові до життя:

НУБІП УКРАЇНИ

*Ні, я жива, я вічно буду жити,
Я маю в серці те, що не вмира.*
Або: Ні, я хочу крізь сльози смітись,

Серед лиха співати пісні,

*Безнадії, таки сподіватись,
Жити хочу! Геть думи сумні!*

НУБІП УКРАЇНИ

Таємниця життя... Вона хвилювала людей завжди. Зараз ви ознайомитеся з гіпотезами про походження людського життя на землі.

Гіпотеза – це наукове допущення, яке висувається з метою пояснення якогось явища і потребує перевірки та обґрунтування.

НУБІП УКРАЇНИ

5. Робота в Групах.

Кожній групі роздається текстова інформація. Завдання:

1. Уважно прочитайте інформацію

2. Обміняйтеся думками

3. Зробіть висновок: розкажіть іншим.

1 група “Усмішка”

У міфологічному світогляді походження людського життя пояснюється породженням людини тваринами, або виникнення їх із якоїсь частини тіла тварини.

Міф – переказ у якому події зображені у фантастичній формі.

Або в залежності від того чим займалися первісні люди: збиральництвом, мисливством, рибальством. Якщо людина займалась мисливством – значить походить від тварин, якщо рибальством – від риби, землеробством – в рослин.

А у Старогрецькій міфології Титан Прометей створює людину з глини, змішуючи її зі сльозами і дарує їй вогонь, навчає мистецтва та ремесел.

(Показую ілюстрації).

2 група “Сонечко”

У релігійному світогляді Бог створив людину по образу своєму. У Біблії сказано про 6 день творіння світу: “І створив Господь Бог людину з порошку земного, і дихання життя вдихнув у ніздрі її, - і стала людина живою душею.

(Показую ілюстрації).

Космічні гіпотези виникли ще в V ст. до н. ери.

Суть їх в тому, що “насіння життя” знаходиться у космічному пилі, метеоритах, кометах і заноситься на планету.

Вчені, досліджуючи уламки метеоритів, знайшли практично всі речовини, що складають усе живе на землі.

Або ще одна гіпотезі, що життя на Землю завезене.

Космічні прибульці залишили на Землі своїх представників.

група “Здоров’я”

Еволюційна гіпотеза ґрунтується на тому, що людина має земну передісторію. Чарльз Дарвін, багато років тому розробив вчення. В якому йдеться, що людина походить від майнихчких і є останньою ланкою в ланці розвитку живих істот. Її предки – шодиноподібні мавпи. Становлення людини пройшло за допомогою правці, мови, удосконалення мозку.

(Показую схему ланцюга розвитку живих істот)

5 група “Щирість”

Гіпотезі штучного походження людини (виникла недавно) пов’язана з розвитком науково-технічного досягнення людства: створення роботів, вирощування зародків людини в пробірці, клонування.

Основною думкою тут є те, що людину створено представниками неземних цивілізацій, які експериментуючи створили людство.

6. Презентація думок, висновки.

7. Бесіда викладача з класом.

От і наредилася дитина, вона ще нічого не встигла зробити, але її життя є величезною цінністю для батьків та суспільства. Батьки, допомагаючи стати на ноги іншій людині виправдовують власне існування, роблять його більш цінним. Всі батьки сподіваються, що їхні діти, коли виростуть, здійнять те, чого не змогли, або не зуміли здійснити вони самі.

По-друге, життя, яке щойно почалося, має особливу цінність, бо воно необмежене в можливостях. У дитини все ще попереду. Кожна дитина за сприятливих умов може стати видатною особистістю, зробити багато прекрасного, доброго, корисного. Тому обов'язок батьків, суспільства забезпечити кожній дитині гідні умови для її розвитку. Про що і записано у Конституції України. Ст. 27 гласить: "Кожна людина має невід'ємне право на життя. Обов'язок держави захищати життя людини."

Студентка. Я народилась в Україні

І почала життя своє

Тут небеса високі й сині,
На що не глянеш – все моє!

Трава для мене зеленіє,

Для мене світлі, ясні дні І
сонце пестить та деліє,
Летять до серед дня п'сні.

Тут кожна квіточка співає

Струмочок ніжно жебонить
У краю кращого немає
Де б я могла так вільно жити!

Твоя це мати – Батьківщина,
Твій дім з малих, дитячих літ

Звідсіль дороги і стежини
Тобі лежать в широкий світ

(Л.Компанієць).

Далі дитина підростає, починає замислюватись над змістом свого життя: ким вона стане, яку професію обере, що дорого зробить для інших, який буде вести спосіб життя, чи не даремно проживе свій вік.

8. Читання та обговорення статті чеського соціолога Іржі Томана.

Уявіть собі надзвичайно широку ріку, в якій, один біля одного, плывуть багато човнів, кожен з яких уособлює людську долю. Вільна течія річки – це ніби плин часу.

Більшість човнів несе течія життя. Мало є таких людей, які з самого початку плавання знають, або в ході його усвідомлюють куди їм треба доплисти, і скеровують свій човен у цьому напрямку – до певної мети.

Цілком ймовірно. Що вони до неї допливуть.

З інших плавців багато хто здивується, куди це їх винесла вода і чому вони засіли на мілині. Саме до них і належать люди, які ніколи не аналізували своїх бажань, свої мети, ніколи не замислювались яким чином можна їх здійснити. Принаймні, їх завжди обійдуть ті, хто відзначається цілеспрямованістю.

- Що уособлює у собі течія річки?
- Чому більшість човнів пливе за течією, не задумуючись куди?
- Що станеться з ними людьми?
- Що станеться з людьми, які знають куди плывуть?

9. Гра-роздум “Що б я хотів”.

Зараз кожен візьме човник, який є біля кожного з вас, і напише на ньому гасло, з яким думає йти по житті. А потім пустить по “Течії життя” (Кожен студент прикріплює свій човник на макет річки, що є на дошці).

Гасла (надруковані на листку біля кожного студента)

1. Важке – не значить непереборне (Демокріт)
2. Незважаючи ні на які перешкоди, я буду йти до своєї мети (Монв)

3. Щоб досягти великого, треба починати з малого. (Чехов)
4. Перші кроки завжди найважчі. (Шагор)
5. Коли руйнується план, немає кращої розради як на його місці побудувати новий. (Поль)

6. Якщо знайдеш у житті легку дорогу, знай: вона не веде нікуди. (Кларк)
7. Людина зростає тоді, коли тягнеться вгору. (Горький)
8. Хто не йде вперед, йде назад: стану нерухомості не існує. (Лукрецій)

9. Найсильніший той, хто має владу на собою. (Павлов)
10. Бережіть час – це тканина з якої виране життя. (Річардсон)
11. Людина народжена для діяльності. (Вольтер)
12. Краще зноситися, ніж заржавіти. (Дідро)

13. Праця – найкращий шлях до того, щоб любити життя. (Ренан).
14. Тиждень роботящої людини – 7 днів, тиждень ледаря – 7 “завтра” (нім. прислів'я)
15. Не має вищого покликання. Як бути потрібним і корисним багатьом

людям (Монтекск'є).
16. Людина – сама причина усіх своїх страждань. (Піфагор)
17. Мистецтво жити - це жити з перспективою. (Гладков)
18. Будьте самоуками, а не ждiть, поки вас навчить життя. (Бальзак)

19. Без працьовитості нема ні талантів, ні геніїв. (Менделєєв)
20. Якщо я знаю, що знаю мало, домагаюся того, щоб знати більше. (Ларошфуко)

10. Фізкультхвилинка
Ми маленькі діточки

*Мов тоненькі свічечки,
Горимо, палаємо,
Дружно підостаємо.*

НУБІП УКРАЇНИ

Старанно навчаємось

*Спортom всі займаємось
Щоб горіти й не згорять
Й долю свою будувать. І
світити навіки,*

НУБІП УКРАЇНИ

Щоб раділи всі батьки.

11. Робота в групах

НУБІП УКРАЇНИ

Робота з текстом народного переказу "Рівна спадщина" (Таємниці віків.

Київ. Грамота, 2001. ст. 262). Завдання:

НУБІП УКРАЇНИ

1. Прочитайте текст
2. Дайте відповіді на запитання
3. Зробіть висновок

1 група

НУБІП УКРАЇНИ

- Кого любив батько?

- Що він вирішив йому віддати?

- Чи принесло йому це щастя в житті?

2 група

НУБІП УКРАЇНИ

- Чому сумувала мати?

- Хто дав їй пораду?

- Чи зрозуміла вона її суть?

НУБІП УКРАЇНИ

3 група
НУБІП УКРАЇНИ

- Чи послухала мати поради?
- Чи засумував менший син, коли дізнався про спадщину?
- Який він знайшов вихід?

4 група
НУБІП УКРАЇНИ

- Чи добре вчинив батько з синами?
- Що робив старший син?

5 група
НУБІП УКРАЇНИ

- Чому він залишився з нічим?

НУБІП УКРАЇНИ

- Чого вчить нас даний переказ?
- Яке найбільше багатство у житті людини?

12. Літературний огляд (перевірка домашнього завдання).

1 група
НУБІП УКРАЇНИ

Бережіть години, бережіть хвилини,
Кожну секунду навіть бережіть
Пам'ятайте, час наш дуже швидко плине

Можемо не встигнуть ми усе зробити

2 група
НУБІП УКРАЇНИ

Справ у нас багато, треба гарно вчитись
Щоб розуму набратись, корисними стать

Дбати про Україну – нашу Батьківщину Мріями

3 група
НУБІП УКРАЇНИ

Й ділами до зірок дістать.
Як бджілки працювати, будьмо ми діти.

Щоб руки золоті мали ми завжди

НУБІП УКРАЇНИ

І тоді за всіх ми будемо радіти,

Ми скарб ваш найдорожчий

Вона і він і ти.

НУБІП УКРАЇНИ

(Н.Булда)

2 група

Спитай у тата чи у мами,

Які професії у них, Професій

НУБІП УКРАЇНИ

В світі є чимало, Словна їх
вистачить на всіх. Та є одна
поміж професій

Якої вчаться всі в житті

НУБІП УКРАЇНИ

Яка для кожного найперша,
Якої вчитимешся й ти
Учитель, лікар чи геолог,

Письменник, слюсар чи шахтар

НУБІП УКРАЇНИ

Всі називають головною
Одну професію – школяр. Бо
всім відомо, що без школи

Без знань, що мусиш там набуть,

НУБІП УКРАЇНИ

Не станеш у житті ніколи
Тим, ким з дитинства Мрієш
бути.

(А. Костецький)

НУБІП УКРАЇНИ

3 група Що треба для повного щастя людині? Свобода і мир та
ранкова роса

А ще небеса мирні, райдужні, сині
І неповторна безмежна краса.
А ще треба радість і сонце в веніті,

Здоров'я і сили, багато тепла

Ще тато і мама найкращі у світі
І пісня чарівна, що завжди була
Хай сонячний зайчик стрибає по хаті,

Хай казку дарує і щире тепло Щоб

всі ми були і здорові й багаті І
щастя веселе у хаті жило
Щоб сонце ласкаве усіх зігрівало,

А сонячний промінь світився в душі.

Бо ж, справді, нам треба для щастя чимало:
Довкілля прекрасне і поклик душі.
4 група Якби це світ ми вміли розгадати!

Для чого ми живемо на землі...

Що нам необхідно просто знати
*Хоч поки що ми діточки малі Усі
ми в світ прийшли, щоб жити, І на*

Землі добро творити. Учитись,

працювати, любити І не даремно

вік прожити.

5 група Щоб цвіла Україна моя

Ми даємо обіцянку нині!

Вчигись так, що набуті знання
Пригодились моїй Батьківщині
Присягаєм наш край рідний

НУБІП УКРАЇНИ

Над усе любити
Рідний нарід шанувати
І для нього жити.

Як завтра день углядять люди,

НУБІП УКРАЇНИ

Як зійде сонце золоте,
Так Україна жити буде!
Так наша доля процвіте!

13. Музична хвилинка

НУБІП УКРАЇНИ

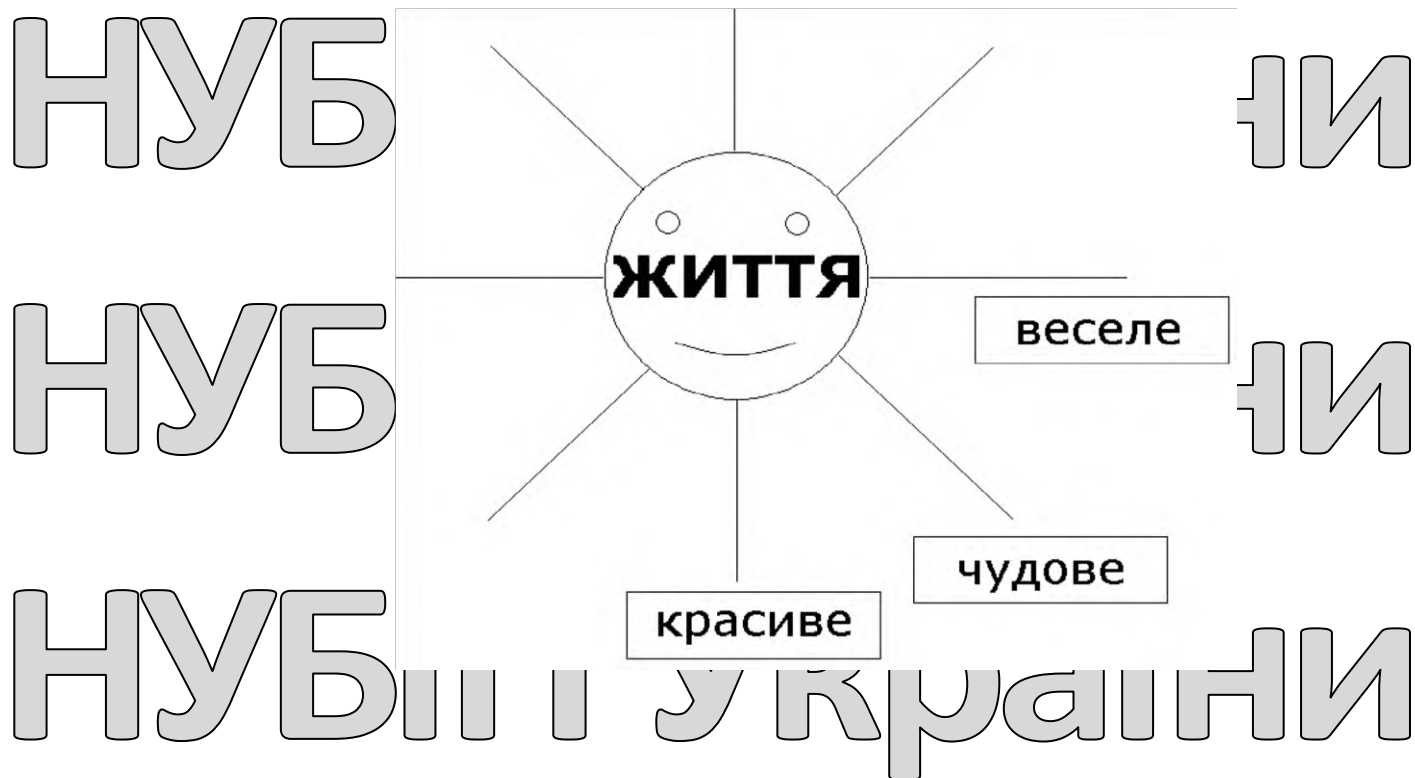
Пісня "Молитва за Україну" Вірні М. Ковалка, муз. Алли Мігай. (ж.

Поч. шк. № 12. 2002 р.).

14. Рефлексія.

НУБІП УКРАЇНИ

- Яку теми ми обговорювали?
- Чи досягли очікувальних результатів?
- Гра "Сонячні промінчики життя"

(Що треба людині, щоб життя стало найвищою цінністю) кожен ставить промінь до сонечка з написом)

НУБІП України

(щастя, здоров'я розум, терпіння, професія, самовдосконалення,

доброзичливість, впевненість наполегливість, цікавість, справедливість,

принциповість, цілеспрямованість, дбайливість, товариськість, щирість, рішучість, захопленість).

НУБІП України

3.2 Результати проведення експерименту в НУБіП України.

На сьогодні доцільно виділяти три найбільш поширені форми взаємодії викладача зі студентом:

НУБІП України

1. Пасивні методи.

2. Активні методи.

3. Інтерактивні методи.

Пасивний метод навчання – це популярна форма взаємодії викладача зі студентом, при якій викладач виступає активною особою, а студент залишається пасивним слухачем. Зворотній зв'язок на таких заняттях встановлюється через опитування, практичні завдання, тести і т.п.. На даний

НУБІП України

час пасивний метод розглядається як найбільш неефективний з точки зору засвоєння студентом матеріалу, але перевагою цього методу є можливість представити великий обсяг інформації за короткий час.

НУБІП України

Сьогодні широкого поширення набувають активні та інтерактивні методи навчання. Використання **інтерактивних методів навчання**

забезпечує цілковите занурення студентів у навчальний процес та є основним джерелом навчання. Радикальною відмінністю традиційного та

НУБІП України

інтерактивного навчання є те, що студент не тільки поповнює та зміцнює свої знання, але також доповнює та «конструює» нові.

Інтерактивні методи навчання дозволяють організувати навчальний процес таким чином, що всі студенти однаково беруть участь у

НУБІП України

пізнавальному процесі, кожен із них сприяє навчанню інших, студенти обмінюються інформацією та ідеями. Такі відносини дозволяють студентам не тільки опанувати знання, але й розвивати комунікативні навички: вміння слухати інших, оцінювати різні точки зору, брати участь у дискусіях, приймати спільні рішення, розвивати толерантність тощо.

При інтерактивному навчанні студенти беруть активну участь у навчальній діяльності, моделюють професійні ситуації, виконують творчі та дослідницькі завдання, ведуть обговорення з іншими студентами, навчаються обґрунтовувати свою точку зору та наводити аргументи, розробляють стратегії ефективного поведінки в різних ситуаціях.

Основним завданням викладача є створення умов для активної та ініціативної діяльності студентів. Інтерактивні методи здатні викликати інтерес студентів, вони заохочують активну участь кожного в навчально-виховному процесі, звертаються до почуттів кожного учасника, сприяють ефективному засвоєнню матеріалу, мають багатогранний вплив на студентів, дозволяють надавати відгуки, формувати життєві навички та сприяють зміні поведінки.

Таким чином, характерними рисами інтерактивного навчання є:

- обов'язкова наявність зворотного зв'язку;
- більша автономія та ініціатива студентів;
- співробітництво всіх учасників навчального процесу;
- проблемний та рефлексивний характер навчання.

Переваги інтерактивних методів та їх значимість представлені в табл.

1.1.

Тому застосування інноваційних та інтерактивних методів викладання стає одним із основних елементів освітнього маркетингу. При цьому набір інноваційних методів, використання яких сприятиме ефективнішому опануванню матеріалу, кращому його розумінню, буде варіюватися в межах вивчення конкретних дисциплін студентами різних напрямів підготовки, залежно від специфіки ВНЗ та країни в цілому.

НУБІП України

Таблиця 1 – Переваги інтерактивних методів та їх значимість

Переваги інтерактивних методів	Значимість інтерактивних методів
<ul style="list-style-type: none">– забезпечують більшу взаємодію студентів з викладачами та іншими студентами,– створюють умови для домінування діяльності студентів у навчальному процесі;– сприяють формуванню навичок;– дозволяють організувати навчальний процес за власним бажанням;– стимулюють співпрацю, а не конкуренцію;– є привабливими і можуть бути адаптовані до різних стилів навчання	<ul style="list-style-type: none">– стимулюють активну участь;– допомагають розвивати аналітичне мислення студентів;– дозволяють забезпечити кращу реалізацію знань та навичок;– стимулюють творчий потенціал;– розвивають критичне мислення студентів;– стимулюють відповідальність;– забезпечують розвиток «групової» культури, співпраці, взаємодопомоги

На даний час інтерактивні методи навчання активно використовуються та впроваджуються в багатьох закладах вищої освіти України, і в тому числі в НУБіП України.

Зокрема, інтерактивні методи, що активно використовуються в процесі навчання студентів спеціальності «Маркетинг», а також студентів інших спеціальностей, які навчаються за дуальними планами і які вивчають

«Основи маркетингу», подано на рис. 1.

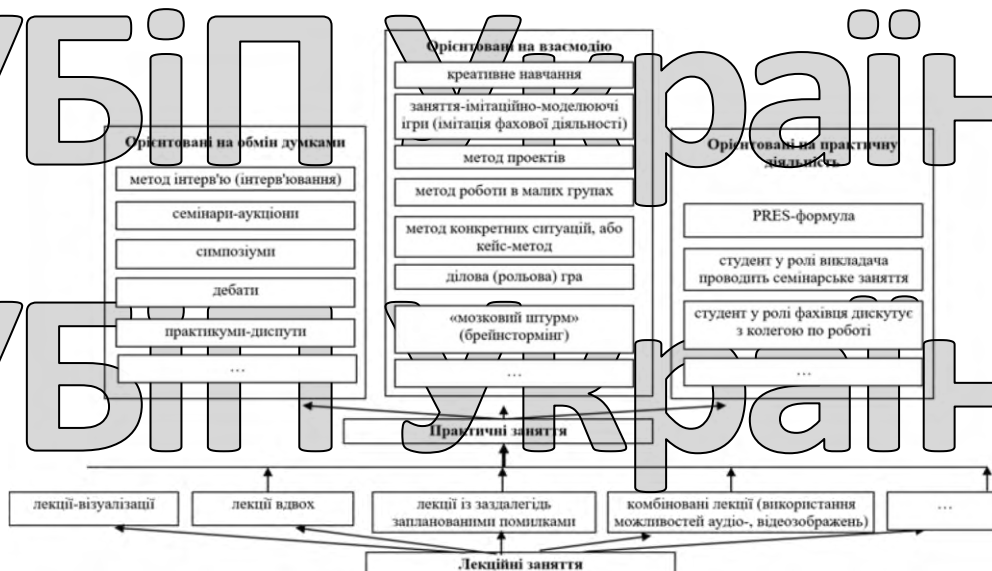

Рисунок 1 – Систематизація інтерактивних методів навчання, що застосовуються викладачами кафедри маркетингу НУБіП України

Отже, застосування подібного роду методів викладання дозволяє через впровадження одного із принципів ефективного надання освітніх послуг підвищувати конкурентоспроможність окремих спеціальностей та ВНЗ в цілому. Адже нестандартні (інноваційні) підходи до викладання в межах окремої дисципліни, ВНЗ, країни в цілому стають одним із елементів комунікаційної політики освітньої установи як синтез PR та вірусного маркетингу, що не потребують додаткових капіталовкладень на формування медіа-бюджету, що в сучасних реаліях фінансування державних ВНЗ є досить актуальним.

1. Ігровий метод – це метод, в якому навчання здійснюється через пошук оптимального варіанту вирішення проблеми. На першому етапі

викладач фіксує проблему. На другому – студенти розділяються на конкуруючі групи та шукають рішення проблеми. Третій етап – останній, на якому студенти мають публічно захистити розроблені рішення.

Таким чином, ігрові проекти забезпечують високу активність студентів на заняттях, формують навички розроблення шляхів вирішення проблемної ситуації, а також розвинути гнучкість прийняття рішень.

До ігрових методів відносять:

– ділові ігри; – рольові ігри.

Ділова гра є один із найбільш популярних серед студентів видів навчальної роботи, адже побудований на творчості, змагальності, колективній співпраці. Але ефективність цього методу визначається якістю попередньої підготовки викладача і студентів.

Основна мета будь-якої ділової гри полягає у створенні ситуації, максимально наближеної до реальної, в якій студент повинен виконати необхідні професійні дії, правильно застосувати набуті знання, виявити навички роботи з клієнтами, колегами, а також вміння працювати з нормативними документами.

Сценарій гри готує, як правило, сам викладач, але за певних умов може розроблятися студентом або кількома студентами (наприклад, це може бути спеціальний проект).

Щодо можливих ролей у ділових іграх, то перелік її учасників визначається залежно від її характеру, змісту і призначення.

2. Поведінкове моделювання – це універсальний метод дослідження будь-яких об'єктів та явищ на їхніх аналогах (моделях) з метою вивчення їхніх характеристик, прогнозування дій і наслідків, пошуку оптимального варіанта тощо; це метод навчання міжособистісних навичок та професійної поведінки. За допомогою певної абстрактної або матеріальної моделі, наочної або вербальної можна не лише відтворити певні властивості предмета або

явища, а й детально розглянути його компоненти, загальну структуру, систему внутрішніх і зовнішніх зв'язків, функціональні параметри.

Метод здійснюється в такій послідовності:

- 1) представлення моделі професійної поведінки, яка повинна бути вивчена;
- 2) найбільш точне відтворення запропонованої поведінкової моделі;
- 3) зворотний зв'язок, що вказує на ступінь успішності освоєння відповідної поведінки.

Модель поведінки повинна відповідати реальним професійним ситуаціям, щоб майбутні фахівці мали можливість максимально занурюватися у професійну діяльність та швидко адаптуватися до певних умов. Наприклад, студент може розвивати навичками проходження співбесіди, управління конфліктами або надзвичайними ситуаціями, обговорення перспектив кар'єрного зростання тощо.

У процесі викладання моделі доцільно унаочити за допомогою різних засобів (схем, графіків, малюнків, графічних та віртуальних зображень, наприклад за допомогою комп'ютерної графіки, мультиплікації, мультимедійної апаратури тощо). Ідеальні моделі та образи можуть також вербалізуватись за допомогою мовних конструкцій, переважно образних, метафоричних. На практичних заняттях метод моделювання може бути застосований щодо конкретної ситуації, можливої поведінки споживачів, пошуку причинно-наслідкових зв'язків у діяльності, прогнозування наслідків і навіть моделювання характеру навчальних дій викладача та студентів.

Поведінкове моделювання ефективно за таких умов:

- 1) запропонована ситуація є привабливою для студентів і викликає їхню довіру та готовність дотримуватися запропонованої моделі поведінки;
- 2) ситуація демонструє бажану послідовність або правильну

процедуру дій;

3) студенти бачать, що дотримання бажаної послідовності діяльності нагороджується (заощадження часу, страхування від помилок, вирішення проблем тощо).

Таким чином, представлений метод поведінкового моделювання може покращити якість навчання шляхом сприяння належній поведінці у спосіб, типовий для майбутніх ситуацій професійної діяльності.

3. «Мозкова атака» (брейнстормінг від англ. **brain storming**) – це

метод організації сильної групової та творчої роботи в аудиторії з метою підвищити розумову активність учасників і знайти плідні ідеї, конструктивні рішення, розв'язання складних проблем або нестандартних ситуацій. Суть

цього методу активного навчання полягає в тому, що для обговорення конкретної проблеми група учнів ділиться на дві підгрупи: генератори ідей і критики. Генератори ідей висловлюють всі ідеї щодо вирішення даної проблеми, які тільки спадають їм на думку. Після завершення роботи підгрупою генераторів ідей до роботи приступає підгрупа критиків. Вона аналізує, оцінює, синтезує запропоновані ідеї, вибирає ті, які забезпечують вирішення проблеми.

Суть цього методу полягає спочатку в чіткому формулюванні навчального питання чи проблеми, а потім у пошуку варіантів оптимальної відповіді на основі використання знань студентів, врахування їх точок зору і ступеня професійної підготовленості.

Для проведення заняття складається сценарій, відбираються навчальні питання проблеми, готуються точні відповіді на питання, а також готуються питання, які допомагають викладачу виводити студентів на вирішення проблеми.

У процесі «мозкової атаки» аналізуються пропозиції учасників щодо шляхів вирішення проблеми. Наприкінці обирається оптимальний варіант вирішення проблеми.

Основні принципи «мозкової атаки»:

- 1) не критикувати;
- 2) стимулювати будь-яку ініціативу;
- 3) прагнути до найбільшої кількості ідей;
- 4) дозволяється змінювати, комбінувати, покращувати висунені ідеї.

4. Суть кейс-методу його полягає в тому, що тим, хто навчається, пропонують осмислити реальну життєву ситуацію, опис якої одночасно відображає не тільки яку-небудь практичну проблему, але і актуалізує визначений комплекс знань, який необхідно засвоїти при розв'язанні даної проблеми. При цьому сама проблема не має однозначних рішень.

Застосування кейс-методу потребує від викладача ретельного добору теоретичного і практичного матеріалу. Практичний професійний досвід викладача у цій роботі набуває особливої ваги.

По-перше, як специфічний метод навчання, який використовується для вирішення властивих йому освітніх завдань.

По-друге, аналіз ситуацій виступає як образ мислення викладача, його особлива парадигма, що дозволяє інакше думати і діяти, відновити свій творчий потенціал.

По-третє, як сфера творчої діяльності, пов'язана зі створенням кейсів. У цьому аспекті особливого значення набуває вивчення і пропаганда технологій і раціональних прийомів побудови кейсів.

Виділяють такі специфічні *ознаки* кейс-методу:

1. Наявність моделі соціально-економічної системи, стан якої розглядається в деякий дискретний момент часу.

2. Колективне вироблення рішень.
3. Багатоальтернативність розв'язків. Принципова відсутність єдиного розв'язку. Існує спектр оптимальних розв'язків.

4. Єдина мета при виробленні рішень.

5. Наявність системи групового оцінювання діяльності.
6. Наявність керованої емоційної напруги тих, хто навчається.

5. **Метод зворотного зв'язку** – це метод, згідно з яким один студент встановлює зворотний зв'язок з іншими студентами щодо дій та рішень. Погляд на їх дії та реакції ззовні дозволяє майбутньому спеціалісту краще зрозуміти сильні й слабкі сторони та розвинути адекватну самооцінку. Метод зворотного зв'язку здійснюється на основі інформації при виконанні завдань, пов'язаних із розробкою нових навичок та виконання поточних професійних обов'язків. Учасники знаходяться в абсолютно рівних умовах.

На основі цього методу студенти навчаються компетентно надавати інформацію.

Таким чином, метод зворотного зв'язку забезпечує більш ефективний розвиток компетенцій майбутніх фахівців шляхом постійного моніторингу активності та можливостей своєчасної допомоги та виправлення недоліків.

6. **Суть методу проєктів** реалізує диференційований, індивідуально-творчий та активно-дієвий підходи у навчанні. Проєкт може мати дослідницький, пошуковий, творчий (креативний), прогностичний, аналітичний та ігровий характер. Основу проєктного методу складає орієнтація на інтереси і побажання учасників. Автором проєкту як спеціального навчального завдання може бути як викладач, так і студент (якщо він висловлює свою пропозицію). Оскільки проєкт планується та реалізується студентом самостійно або групою студентів, метод цей забезпечує сприятливі умови для активізації їхньої відповідальності, формування партнерських стосунків між виконавцями проєкту та викладачем.

Цей метод полягає у:

Цей метод полягає у:

– стимулюванні інтересу студентів до визначеної проблеми;
– оволодінні студентами необхідними знаннями і навичками для її вирішення;

– організації проектної діяльності щодо вирішення проблеми;

– практичному застосуванні отриманих результатів.

Для навчання дорослих найбільш цікавими є:

1. Інформаційні проекти, спрямовані на збір інформації про якийсь об'єкт, явище; передбачають ознайомлення учасників проекту з цією інновацією, її аналіз і узагальнення фактів, призначених для широкої аудиторії. Такі проекти часто інтегруються в дослідницькі проекти і стають їх органічною частиною, модулем.

2. Прикладні (практико-орієнтовані) проекти, які відрізняє чітко визначений із самого початку результат діяльності його учасників. Цей результат обов'язково орієнтований на соціальні інтереси самих учасників. Такий проект вимагає ретельно продуманої структури, сценарію діяльності його учасників з визначенням функцій кожного з них, чітких висновків, тобто оформлення результатів проектної діяльності і участі кожного в оформленні кінцевого продукту.

7. **Метафора** – це навчальний метод, спрямований на розроблення нових видів діяльності та зміни поведінкових навичок. Основною метою метафоричної гри є пошук нового способу вирішення проблеми в межах даної метафори.

Група вибирає метафори і заглиблюється в їх контекст, щоб знайти способи вирішення проблеми та шляхи реалізації прийнятого рішення (визначити стратегію дії). Коли гра закінчена, проблема обговорюється з метою визначення ефективного рішення.

Ця форма навчання допомагає активізувати творчі здібності студентів і повному поглянути на професійну ситуацію, порушуючи стереотипи.

Метафорична гра розвиває творчість студентів, знижує тривогу при вирішенні проблем, заохочує студентів до незалежності та ін. Притчі, казки, байки та легенди, які можуть виникнути в межах професії, можуть служити метафорами.

Методика гри в метафори розробляє поведінкові приклади в ситуаціях, характерних для майбутньої професійної діяльності.

8. **Навчання у співробітництві (навчання в малих групах).**

Навчання у співробітництві спрямоване на формування навичок командної співпраці, конструктивної взаємодії з колегами, адекватного сприйняття дій інших та власної поведінки. Завдання для груп можуть бути однаковими (наприкінці заняття учасники груп під керівництвом викладача порівнюють результати виконання завдання в різних групах, аналізують, оцінюють, визначають найкращий варіант), а можуть бути вибірковими (кожна група обирає завдання за своїми інтересами). У межах групи розподіляються ролі: ведучого (фасилітатора), секретаря, хронометриста (слідкує за часом, визначеним для роботи) та ін. Чим менше часу є на виконання завдань, тим менше група. Пізніше ролі змінюють.

Головну ідею навчання в співробітництві можна виразити такою тезою: вчитися разом, а не просто щось виконувати разом. Крім того, навчання у співробітництві спрямоване на:

- формування певних навичок та вмінь;
- засвоєння понять;
- засвоєння академічних і професійних знань; – організацію проектної діяльності.

Метод навчання в співробітництві в усіх його модифікаціях відповідає ідеології особистісно орієнтованого навчання.

Метод «навчання в команді» базується на таких засадах:

– «нагороду» команда (група) одержує одну на всіх у вигляді бальної оцінки (заохочення, почесного знаку тощо);

– індивідуальна (персональна) відповідальність кожного члена групи:

успіх або невдача всієї групи залежить від успіху або невдачі кожного її члена;

– рівні можливості кожного студента в досягненні успіху: кожний студент приносить своїй команді бали, які він «заробляє» шляхом удосконалення власних попередніх результатів. Винагорода (заохочення)

всієї команди і персональна відповідальність кожного члена команди є суттєвими складовими успішного формування умінь і навичок кожного студента в групі.

9. Проблемний (проблемно-пошуковий) метод. Може

застосовуватись у практиці викладання майже всіх дисциплін. Передбачає

проблемний виклад матеріалу, проблемні евристичні діалоги, вправи проблемно-пошукового характеру, створення певної проблемної ситуації, організації колективного пошуку оптимального варіанта розв'язання

проблеми, наприклад шляхом обговорення, «ініціативних» дій учасників тощо.

На відміну від традиційних методів, що здебільшого зорієнтовані на репродукцію та закріплення знань, ці методики вимагають від студентів не простого відтворення інформації, а творчості, оскільки містять у своїх умовах елемент незнаного, невідомого.

10. Аудіовізуальний метод навчання. Концепція методу

реалізується у формі аудіовізуальних курсів, електронних підручників, комп'ютерних тестових завдань, тренінгів і практичних посібників для

індивідуального та дистанційного навчання, відеозапису різних форм навчання з метою аналізу та обговорення дій учасників навчального процесу.

Ефективність методу визначається не лише мінімальними витратами навчального часу, але й економією зусиль студентів і викладачів під час аудиторного заняття. За умови презентації матеріалів навчальних дисциплін у вигляді навчальних фільмів, CD, мультимедійних пікетів до кожної теми курсу, здійснення контролю знань за допомогою комп'ютерної техніки процес навчання значно випрає як у кількісних, так і якісних показниках.

11. **Метод творчого пошуку (дослідження).** Серед різних видів завдань, які пропонує викладач кожної дисципліни студентам, особливо важливе місце посідають завдання творчого характеру. Пропонуючи такі завдання студентам для роботи на семінарських і практичних заняттях або для самостійної роботи (з наданням достатнього часу на його виконання), викладач прагне посилити інтерес слухачів до свого предмета, глибше дослідити ті чи інші питання курсу, залучити їх до науково-дослідницької роботи.

З позицій дидактики важливо поступово переходити від простих завдань до більш складних.

Метод цей є провідним у сучасному навчальному процесі, оскільки втілює найважливіший, індивідуально-творчий підхід у навчанні. Застосовуючи його, викладач допомагає студентові у виборі своєї освітньої траєкторії шляхом:

- 1) уточнення і формулювання мети, яку слід досягти;
- 2) переліку вмінь і навичок, якими оволодіє студент під час виконання завдань;
- 3) раціонального планування діяльності (навчальної, науководослідної та професійно-практичної);
- 4) консультування з питань найбільш ефективних прийомів і методів самостійного вивчення й аналізу матеріалу.

Максимальне посилення мотивації до поглибленого самостійного здобуття студентами нових знань – надзвичайно важлива складова сучасного науковометодичного забезпечення навчального процесу, яка забезпечує особливу атмосферу творчості та інноваційного пошуку у вищому навчальному закладі.

12. **«Сократів діалог»** – у його основі лежить метод Сократа, який формує вміння грамотно ставити запитання, спрямовувати діалог, складати його алгоритм, передбачати можливі варіанти відповідей і заздалегідь готувати варіанти наступних ланцюжків запитань. Метод стимулює творче

(аналітичне і синтетичне) мислення, самостійний пошук відповідей, навчає логічно вибудовувати ланцюг запитань, які наближають до остаточної відповіді.

«Займи позицію» – методичний прийом, який допомагає визначитись із власною позицією у професійних дискусіях, особливо під час вирішення проблемних питань та конфліктних ситуацій. Спочатку формулюється дискусійне запитання, яке передбачає протилежні відповіді. Відповідаючи на запитання, студенти навчаються добирати і висловлювати слушні аргументи на захист своєї позиції перед

Висновок до розділу 3

Технології, які застосовуються, як правило, в комбінації з іншими, її метою є прояснення певних положень, привертання уваги студентів до складних або проблемних питань у навчальному матеріалі, мотивація пізнавальної діяльності, актуалізація опорних знань тощо.

Навчають студентів виробляти й формулювати аргументи, висловлювати думки з дискусійного питання у виразній і стислій формі, переконувати інших.

Сприяють розвитку критичного мислення, дають можливість визначити власну позицію, формують навички відстоювати свою думку, поглиблюють

знання з обговорюваної проблеми і все це повністю відповідає завданням сучасного навчання ВНЗ.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Висновки

Вивчення наукової та методичної літератури дозволило мені зробити

висновок про те, що технологія інтерактивного навчання - це така організація

навчального процесу, за якої не можлива неучасть в пізнавальному процесі:

кожен студент або має певне рольове завдання, у якому він повинен публічно

прозвітувати, або від його діяльності залежить якість виконання

поставленого перед групою пізнавального завдання.

Перевага всіх розглянутих мною методів технології інтерактивного

навчання очевидні. Розумне і доцільне використання цих методів значно

підвищує розвиваючий ефект навчання, створює атмосферу напруженого

пошуку, викликає в студентів і викладача масу позитивних емоцій і

переживань.

Відмінна особливість розвитку освіти у світі в даний час - підвищена

увага урядів більшості країн до проблем його якості та ефективності. Освіта

стає стратегічною галуззю, що забезпечує національну безпеку країни. Про

конкурентоспроможність країни починають судити за рівнем освітньої

підготовки майбутніх фахівців. Освіта один з найважливіших національних

проектів, який поставив президент перед урядом і викладачами.

НУБІП України

Інтерактивні методи навчання - це сукупність способів і прийомів, що викликають якісні і кількісні зміни, що відбуваються в розумових процесах у зв'язку з віком і під впливом середовища, а також спеціально організованих виховних і навчальних дій і власного досвіду людини.

Інтерактивні методи виконують систематизуючу роль у розумовому розвитку студентів, сприяють інтерактивному осмисленню знань. Технологія інтерактивного навчання - це навчання, відповідне силам і можливостям студентів.

Переслідуючи освітні цілі, інтерактивні методи навчання впливають у комплексі на особистість студента, впливають на розумовий розвиток.

Сучасний педагог у навчально - виховному процесі повинен намагатися вдосконалювати свою роботу, використовувати нові форми, методи, засоби, прийоми на заняттях. Ілюструє думку народна мудрість: "Не навчайте дітей так, як навчали нас. Вони народилися в інший час." Тому викладач - майстер має розглядати кожного студента як окрему особистість з поглядами, переконаннями, почуттями. Саме інноваційні технології, зокрема інтерактивні, передбачають розв'язання цього питання. Звичайно, що провадження даних технологій не є легкою справою навіть для досвідченого викладача і потребує ґрунтовної підготовки (підбір матеріалів, складання плану, ретельне вивчення індивідуальних особливостей учнів класу та ш.). Але той вчитель, який прагне розкрити всі здібності і таланти своїх учнів, навчити їх вчитися, знаходити істину, обов'язково буде шукати шляхи вдосконалення своєї методики.

Заняття з використанням інтерактивних технологій проходять цікаво, продуктивно, знімають закомплексованість в студентів з різним рівнем навчальних досягнень. Головне, що відбувається розвиток творчих здібностей студентів, пізнавальних інтересів, значно зростає ефективність занять, в студентів виникає бажання читати художню, наукову літературу і журнали.

Використання інтерактивних технологій - це не самоціль. Це не лише засіб створення атмосфери співробітництва, порозуміння і доброзичливості, а й можливості дійсно реалізувати основні засади особистісно-орієнтованого навчання.

НУБІП України

НУБІП України

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Комар О.Інтерактивні методи як інноваційна діяльність сучасного викладача початкової школи. //Початкова школа. –2010.-№7.-С.47- 49. 2.

Комар О.Викладання за інтерактивними технологіями. // Рідна школа.2006.- №10.-С.58.

3. Іванова-Комаршук О. Корисність інтерактивних методів навчання.//Відкритий урок. Розробки. Технології.//Досвід.-2009.-№2.-С.1617.

4. Іванішева С.С. Форми і методи інтерактивного навчання. //Початкова школа. –2006.-№3.-С.9-11.

5. Покатіло С.І. Нестандартні уроки в початкових класах. Активні та інтерактивні форми організації роботи студентів. //Початкове навчання та виховання. – 2012.-№16-18.-С.35-38.

6. Ющенко І.В. Впровадження інтерактивних технологій навчання на уроках в початкових класах//Початкове навчання та виховання. –2010.- №2.-С.2-7.

7. Грицюк О.І. Практичне використання інтерактивних методів навчання на уроках у початковій школі. //Початкове навчання та виховання. –2011.- №27.С.2-17.

8. Стребна О.В., Соценко А.О. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи. – Х.: Вид. група «Основа», 2005. – 176с.

НУБІП України

9. Іванішена С. Форми та методи інтерактивного навчання. // Початкова школа. - 2006. - №3 - 28 с.

НУБІП України

10. Інтерактивне навчання: [Добірка статей] // Початкова школа. - 2006. - №44. - С.1-23

11. Активні та інтерактивні методи навчання / Укладач Кравчина О.С. - К.:

НУБІП України

ЦІННО АІН України, 2003. - 32 с.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України